

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto I, št. 17

Izhaja vsako soboto

Ljubljana, 8. septembra 1945

Cena Din 2.—. Mesečna naročnina Din 8.—.

Vsako naše podjetje ima resne gnotne težkoče pri izpolnjevanju proizvodnih nalog. Te naloge bodo mogla navzlic gnotnim težkočam izpolniti samo tista podjetja, ki dosežejo visoko delovno disciplino. Zato je v interesu ne samo naše države, temveč tudi vseh delavcev in nameščencev, da vlada v njihovem podjetju visoka delovna disciplina.

V predvolilnih pripravah moramo sodelovati

Precej živo je tam, kjer so razstavljani volilni spiski. To živahnost dokazuje tudi vsakodnevno izpolnjevanje listov za naknadno vpisane volilce. Vpisujejo se nova imena v volilne spiske in sprejemajo se obvestila o njih, ki s svojim življenjem in delom — s službo sovravnika naše domovine — niso zaslužili, da o tej domovini odločijo. Samo državljani, ki so vpisani v volilni spis, more voliti (vse organe narodne oblasti) in more biti voljen; zatem more sodelovati pri ustanavljanju političnih organizacij, da sam organizira zborovanja in sliho; more izdajati časopis itd. Torej, na kratko: pogoj udeležbe v političnem življenju — in to prav za prav pomeni v javnem življenju domovine in naroda sploh svojstvo volilca — je evidenca v volilnem spisku.

Zaradi povedanega je delo za točno pripravo volilnih spiskov sila važno in na delavskem razredu je, da s popolno udeležbo to delo podvrže svoji, se pravi ljudski kontroli. K temu delu moramo pristopiti organizirano. Organizirano je v ostalem temelj prav vsemu delu delavskega razreda in zaradi tega tudi organizirano delo na tem polju ne bo predstavljalo za delavski razred posebne novosti. Strokovne organizacije imajo svoje določene, da se tako izrazimo, prvorazredne naloge, in vendar tudi mimo teh nalog niso nepolitične organizacije, še prav gotovo ne v tem smislu, da bi se izključile od reševanja takšnega vprašanja, na katerih je delavski razred prav za prav krvavo zainteresiran. Ni in ne more biti niti enemu delavcu vseeno, kdo naj odloči o njegovi in njegovih otrok usodi — bo li to on sam ali pa spet nekakšen naduti reaktor ali grabežljivi verižnik, torej vrsta onih ljudi, ki so se brezsrčno pobratili s krvniki lastnega naroda.

Reakcija ne miruje — niti zunanja, niti notranja; zanjo je svobodoljubna Jugoslavija trn v peti, znanilka popolnega in dokončnega zlova reakcije, zapreka neljubega ji napredka. Že samo dejstvo, da v tej državi z enako pravico odločujemo tudi mi delavci in nameščenci, ne daje reakciji miru in počitka. Poleg ostalih sredstev, s katerimi hoče prodreti slavno tvorbo naših narodov, bo poskušala reakcija izkoristiti tudi bližnje volitve. Zato se reaktivni elementi tako protivijo proti črtanju iz spiskov vsrh njihovih pristašev. Medtem ko oni rogovilijo, je na nas, da od najmanjše delavnice do največje tovarne, od uličnega bloka do ulice, rajona in mesta — budno čuvamo najvišjo pravico državljanov, pravico volilca s razlikovanjem od tistih, ki te pravice niso vredni. Mi nismo in ne bomo nikoli ozkosrčni. Toda tudi naša širokogrudnost ne sme preiti na nebudnost. Poleg vse pravljivosti, da si ne bi pridobili volilne pravice sovravniki ljudstva in države, se je treba docela angažirati v prizadevanjih, da pridejo v spiske vsi oni, ki so iz kakršnega koli razloga izostali in o katerih ne more biti spora, kar se tiče njihove ljubezni do domovine.

Prav na naše položaje, na položaje delovnega ljudstva, posebno delavcev in nameščencev, je namerila vsa reakcija svoja strupena kopja. Čuli smo njene glasne govornike tudi v začasnih narodnih skupščini. Oni licitirajo s težkim ekonomskim položajem delovnega ljudstva, ki je izključno — naravnost ali po ovinkih — prav posledica delovanja njihovih svojati, najsi bo njih samih, njihovih pristašev ali pa naredbodajalcev. Najtežji položaj je prav naš, delavcev in nameščencev, in stvar strokovnih organizacij je, da pojasnijo vzroke takšnega položaja, da onemogočijo reakcijo, da bi mogla ta položaj izkoristiti za svoje temne cilje. Vežanje vsega delavskega razreda na našo široko ljudsko fronto, pojasnjevanje vzrokov takšnega stanja, kakor je danes, pojasnjevanje naše nove zakonodaje, katere cilj je, dati ljudstvu v borbi za izboljšanje lastnega položaja možnost samostojnega odločanja o svoji usodi — to so naloge, ki stoje pred strokovnimi organizacijami.

Razpisane so volitve v ustavodajno skupščino

Na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra za narodno obrambo maršala Jugoslavije Josipa Broza - Tita je predsedništvo Začasne narodne skupščine na osnovi zakona o volitvah narodnih poslancev v ustavodajno skupščino razpisalo volitve v ustavodajno skupščino (zvezno skupščino in skupščino narodov) na dan 11. novembra letošnjega leta.

Za pravilen odnos med delavci in delodajalci

Pomen kolektivnih pogodb v razvoju in obnovi gospodarstva

Samo politična svoboda, ki jo z vso pravico uživa delavski razred nove Jugoslavije, ne zadostuje, da bi bile uresničene vse zahteve naših delavcev. Potrebno je tudi materialno blagostanje. Toda materialno blagostanje ne zavisi samo od politične svobode, temveč tudi od narodnih dohodkov. Narodni dohodek v sedanji Jugoslaviji je zaradi zločinkega ropanja, požiganja in pustošenja okupatorja in njegovih hlapcev padel najmanj na eno četrtino tistega iz leta 1939. Torej da bi se izboljšal materialni položaj delovnega ljudstva Jugoslavije, je potrebno zvišati narodni dohodek, potrebno je obnoviti naše uničeno gospodarstvo, potrebno je za nekajkrat zvišati produktivnost dela naših delavcev. Delavska meza je del vrednosti, ki jo ustvari delavec v teku delovnega dne. Potemtakem: če delavec proizvaja večjo vrednost, ustvarja objektivno možnost, da bo tudi njegova meza večja. Delovni učinek delavca zavisi od spretnosti, marljivosti in sposobnosti v delu — to je jasno. Toda produktivnost delavca zavisi tudi od sredstev dela in od sredstev za delo. Če so delovni protori tesni, mračni, vlažni itd., tedaj ne samo, da v njih pada delovna sila — ta največja narodna dobrina —, temveč so tudi rezultati dela manjši. Isti primer je, če delavec dela s primitivnim orodjem in slabim materialom. Organizacija dela — dobra ali slaba — prav tako zelo vpliva na produktivnost dela.

Štiri leta pustošenja in bojevanja po tej naši domovini so povzročila, da so se pri nas produktivne sile zmanjšale za ogromen procent. Ne samo, da so nam sovravniki oropali domovino, požgali in porušili vasi in mesta, uničili ceste, železnice in mostove, temveč so tudi ubijali najboljše sinove naše domovine, uničili najboljšo delovno silo. Veliko je število padlih in ubitih naših delavcev, strokovnjakov, tehnikov in inženirjev. Vse, kar je izgubljeno, je treba najprej nadoknaditi, obnoviti, če želimo priti na nivo leta 1933.; šele tedaj bomo šli lahko dalje (prav za prav: moramo iti dalje) — delati na industrializacijo našega sicer zaostalega gospodarstva.

Brez obotavljanja in čimprej je treba pri nas dvigniti produktivnost iz več razlogov; navedli jih bomo samo nekaj:

1. narod je gol in bos, brez orodja, brez stanovanjskih in ostalih zgradb;
2. kupna moč našega ljudstva je zelo nizka, ker je v teh štirih težkih letih ubojožal. Torej je treba čim manj delovnega časa porabiti za vsako blago posebej, da bi bilo blago cenejše;
3. treba je mnogo več proizvajati, kakor pa znašajo delavske mezde, ker se z razširjeno proizvodnjo tudi obnova gospodarstva ne da niti zamisliti brez ogromnih viškov;
4. treba je povečati proizvodnjo in sicer zato, da ustvarimo pogoje za splošno industrializacijo naše domovine. V praksi to pomeni: uvajanje več reda, sistema in načrta v našo proizvodnjo, več kot ga je bilo do sedaj; uvajanje delovne norme, akorda in stvarne delovne discipline. Te osnovne probleme v našem gospodarstvu v podrobnostih zajema kolektivna pogodba, izdelana za vzor pri

Pred svetovno konferenco strokovnih organizacij v Parizu

Otvoritev svetovne konference strokovnih organizacij je določena za 25. september. Devetnajstega septembra se bo pričelo zasedanje administrativnega komiteta konference; 20. septembra zasedanje plenuma komiteta konference, ki bo trajalo 4 dni. Zasedanje francosko-sovjetskega komiteta strokovnih organizacij je določeno za 15. september.

Administrativni komitet se vedno sprejema prošnje za vabilo na konferenco od strokovnih organizacij, ki se niso udeležile zadnje konference v Londonu in tako niso dobile poziva na konferenco v Parizu.

V preteklem tednu so poslane slične proš-

Glavnemu odboru Enotnih strokovnih zvez Jugoslavije (objavljena v »Delavski enotnosti«, št. 16, op. ur. DE) z dodatkom, da se takšne kolektivne pogodbe v vseh podjetjih v Jugoslaviji sklepajo s potrebnim razširjenjem.

Ta kolektivna pogodba zajema ves odnos med delavci in delodajalci v procesu proizvodnje. Pogodbi so priložena tudi navodila vsem strokovnim organizacijam za sklepanje kolektivnih pogodb.

Glede na to, da je naša delavsko-zaščitna in socialno-politična zakonodaja še mlada in neizdelana, bo kolektivna pogodba izpolnila to veliko vrzel, ki se čuti v delovnih odnosih v naših tovarnah in delavnicah. Kolektivna pogodba je ustava za delodajalce in delavce v vsaki delavnici in tovarni. Tisto, kar zakon o zaščiti delavcev na splošno določa, to kolektivna pogodba določa v vsaki tovarni in delavnici posebej, in to je: pravice in dolžnosti delavcev in delodajalcev tako enega proti drugemu kot obeh skupaj pred narodnim gospodarstvom.

Razume se, da s tem, če je dana iniciativa s strani enotnih strokovnih zvez za sklepanje kolektivnih pogodb pri nas, ni še vse zaključeno. Stvar našega upravno proizvodnega aparata je kakor tudi stvar strokovnih organizacij, da čimprej podpišejo kolektivne pogodbe, ki bodo zajele vse naše gospodarstvo, vse naše delavce in nameščence. Sklepanje kolektivnih pogodb — v zadovoljstvo delavcev in gospodarstva — bo v veliko korist tako delavcem kakor gospodarstvu, ker bo pospešilo obnovo naše domovine in ustvarjanje pogojev za materialno blagostanje delovnega ljudstva nove Jugoslavije.

Jasno je, da zvišanje proizvodnje pri nas in znižanje proizvodnih stroškov ne zavisi samo od zakonite ureditve delovnih odnosov. Vprašanje povečanja proizvodnje pri nas zavisi od zavesti delavskega razreda, se pravi, od pravilnega dela strokovnih organizacij in dobre organizacije naše proizvodnje, počeni od ministrstva pa do poslednje delavnice. Torej vprašanje proizvodnje na sploh in zvišanje proizvodnje posebej — oboje prav tako zavisi od cen življenjskih potrebščin na tržišču, se pravi, od uspeha naše borbe proti druginji. Nerešeno stanovanjsko vprašanje prav tako vpliva na kapaciteto naše proizvodnje. Vse to so vprašanja, s katerimi se bavi naša narodna oblast, strokovne organizacije, delavske zaodrži in vsi odgovorni faktorji v naši državi.

Brez dvoma so razmere zelo težke. Posledice vojne in brezvestno delo špekulantov težko prizadevajo naše ljudstvo. Toda nihče nima tolikšne odpornosti in nihče toliko ne vzdrži ko delovno ljudstvo. Delavski razred Jugoslavije se zaveda tega, da je on tisti, ki odloča o svoji lastni usodi. V borbi za lepšo in srečnejšo bodočnost bo šlo delovno ljudstvo Jugoslavije do kraja in ne bo dopustilo, da bi ga kdor koli v tem oviral ali zmedel. V borbi za boljše življenje, ki jo je delovno ljudstvo davno pričelo in ki je prišla do velikega izraza tudi v oboroženem osvobodilnem uporu, se ono samo vzgaja in znova kali tako, da postaja iz dneva v dan vse jačje in jačje. Djuro Spoljaric.

nje: Centralna organizacija strokovnih zvez Albanije, Nacionalna federacija strokovnih organizacij Baskov v Španiji, Gibanje za zedinjenje delavcev v Braziliji, Federacija Ceylonskih Trade-Unionov, Federacija dela Cipra, Obnovljene strokovne organizacije in drugi.

Vsem udeležencem I. kongresa ESZDN Slovenije!

V zadnji številki »Delavske enotnosti« smo objavili, da bo začetek kongresa dne 23. septembra 1945 ob 15. uri popoldne. Obveščamo vse delegate in goste, da smo spremenili to uro, in sicer se bo kongres začel ob 9. uri dopoldne.

Glavni odbor ESZDN za Slovenijo

Bazovica - prvi znak za upor proti fašizmu

Z rapalsko pogodbo 1920. leta so takratni jugoslovanski reakcionarni voditelji priznali oblast imperialistične Italije nad Primorsko, Istro in Zadrom. Ko je bila leta 1942. sidrenjena pogodba prijateljstva med Jugoslavijo in Italijo, so na račun tega tako zvanega prijateljstva prodali še Reko. Nad 600.000 Slovencev in Hrvatov je bilo izročeno na milost in nemilost fašističnim krvnikom. V pogodbi ni bilo nikakega jamstva za neovirani razvoj naroda.

V rimskem parlamentu so sicer slovensko izjavljali, da hočejo Jugoslovanom, katere so sprejeli v svojo sredino, zagotoviti svobodo jezika in kulturnega razvoja, sklicevali se na »rimsko pravičnost« in »tradicijo italijanske liberalnosti«. Stvarnost te pravičnosti je pokazala drugače. Še za časa okupacije so začeli fašisti zatirati podjarmljeni slovenski živelj. Zapirali so slovenske in hrvaške šole. Učitelje in profesorje so upokojili, odpustili, deloma pa jih premetili v Srednjo Italijo. Prepovedali so učenecem govoriti v materinem jeziku in jih nasilno naganjali v fašistične organizacije. Ječe so se polnile. Oborožene fašistične tolpe so požigale vasi, razbijale slovenske ustanove, uničevale knjižnice in sploh vse, kar je bilo slovenskega. Dan za dnem so se ponavljala grozodejstva.

Dne 13. julija 1921 pa so brez vsakega vzroka zažgali Narodni dom v Trstu, v katerem je zgorelo več nedolžnih žrtev. Krivci tega zločina so postali »narodni junaki«.

Požig je sledil požigu. Gorele so tiskarne, knjižnice, domovi. Popolnoma so opustošili uredništvo in tiskarno »Edinosti«. Vse kar je bilo slovenskega in hrvaškega, so uničili. To so bili rezultati in dokazi toliko hvaljene »rimske pravičnosti« in »tradicionalne italijanske liberalnosti«.

Poizkus ponovne postavitve Amsterdamske internacionale

Strokovni tisk vseh demokratičnih delov in navdušenjem in radostjo komentira povabilo na svetovno konferenco strokovnih organizacij v Parizu, ki ima za cilj, da se postavi Svetovna zveza delavskih strokovnih organizacij. Toda vzporedno s tem se pojavljajo tudi pozikusi vzpostavljanja Amsterdamske internacionale. Tako je na primer še v februarju 1945 na konferenci v Londonu sekretar Amsterdamske internacionale Chemenils omenil njeno oživljenje, o čemer je bilo pozneje pisanja tudi v časopisu Trade Union World. Lahko pričakujemo, da se bo s približanjem roka konference pojavilo še novo prizadevanje v tej smeri.

Mi moremo z vso pravico vprašati, če se izplača ponovno vzpostavljati Amsterdamsko internacionalo? Dovolj je razlogov, da se vprašanje tako zvane »reaktivizacije« Amsterdamske internacionale zavrže kot neaktualno, pa čeprav smatramo za potrebno, da pretresemo tudi to vprašanje, in sicer samo zato, ker obstoje nekoliko še nekateri strokovni funkcionarji, na katere se, kot izgleda, nanaša argumentacija Chemenilsa, ki trdi, da je treba izkoristiti obstoječo mednarodno strokovno zvezo in njene skušnje.

Poglejmo, kaj dejansko predstavlja ta mednarodna strokovna zveza (MSS), poznana pod imenom Amsterdamske internacionale! Amsterdamska internacionala je bila ustanovljena junija 1919, t. j. po razpadu mednarodnega sekreta-

rijata sindikatov, ki je obstajal še pred prvo svetovno vojno. Ni pretirano, če trdimo, da je v tej vojni večina voditeljev Amsterdamske internacionale vodila sovražno politiko proti sovjetskim strokovnim organizacijam. V tem je prednjačil prav sekretar Chemenils. To dokazuje tudi njegovo obnašanje na seji v Oslu l. 1938., po njegovem potovanju v Moskvo, kamor je odšel na razgovore s sovjetskimi strokovnimi organizacijami, kakor tudi na konferenci leta 1939., kjer je prav tako odločno nasprotoval sodelovanju s sovjetskimi strokovnimi organizacijami. Čet v času, ko je bila Amsterdamska internacionala najmočnejša, ni vključevala več ko eno tretjino organiziranih delavcev in nikoli ni bila mednarodna organizacija. Rezultati njene politike niso odgovarjali bistvenim interesom delavskega razreda; v njenem sestavu ni bilo sovjetskih strokovnih organizacij, strokovnih organizacij latinske Amerike in vrste držav drugih kontinentov; v njej ni bila včlanjena polovica organiziranih delavcev ameriških strokovnih organizacij. Tako torej, »mednarodna« samo po imenu, je Amsterdamska internacionala obsegala samo strokovne organizacije zapadne in centralne Evrope in se ji je pozneje, ko so se pokazale reakcionarne težnje voditeljev, pridružila tudi Ameriška federacija dela, ki se sedaj javlja kot glavna opora Amsterdamske internacionale.

I. Semjonov.

Naši delavci in nameščenci so za republiko!

V republiki nam je zajamčena demokracija

Člani podružnice ZPDN na I. realni gimnaziji v Ljubljani so na svojem rednem sestanku soglasno sprejeli naslednjo resolucijo:

»Dinastija Karadjordjevičev ni marala dati pravic delovnim množicam. Spravila je na rob propada staro Jugoslavijo in se ni borila za vstajenje in osvoboditev nove države. Njeni narodi, ki so toliko trpeli za svobodo svoje domovine, hočejo v bodoče sami odločiti o svoji usodi. Edina federativna republika Jugoslavija, pod vodstvom maršala Tita nam daje jamstvo, da se bodo njeni narodi poslej sporazumevali po resnično demokratičnih načelih.«

Uslužbenci bolnišnice na Studencu

Uslužbenci bolnišnice za duševne bolezni na Studencu, zbrani na širšem sestanku dne 3. septembra 1945 so sprejeli sledečo resolucijo:

Izjavljamo, da zaupamo v vodstvo naše države, kateri načeljuje maršal Josip Broz-Tito. V štiriletni osvobodilni borbi so se

Ljudstvo je trpelo in se tolažilo z upanjem, da bo prišla pomoč iz Jugoslavije. Zaman je bil ves up in vse pričakovanje. Takratna Jugoslavija je bila pod reakcionarnim režimom. Protijudski voditelji so pripravljali zvezo s fašistično Italijo. Pomoč preganjanemu in podjarmljenemu slovenskemu in hrvaškemu življu bi pomenil boj proti njim samim. Bali so se lastnega ljudstva in odklonili vsako pomoč.

Divjstva so se nadaljevala. Narodno zavedna mladina je spoznala, da ni pričakovati pomoči od zunaj. Začel se je boj, odkrit in odločen boj.

Bidovec, Marušič, Valenčič in Miloš so bili prvi, ki so začeli zbirati okrog sebe zavedno ljudstvo, brez ozira na politično prepričanje in druge razlike. Protifašistična organizacija se je začela širiti po vsej pokrajini. V tej organizaciji so bili tudi Italijani-protifašisti. Tiskali so se ilegalni letaki, časopisi, vršili se sestanki. Ljudje so se temu boju polnoštevno odzivali.

10. februarja 1930 leta je Bidovec položil bombo v uredništvo fašističnega lista »Popolo di Trieste«. Ta list je najbolj goreče zagovarjal fašiste in odobral vsa divjstva, ki so bila storjena nad slovenskim in hrvaškim ljudstvom.

Kmalu po atentatu se je fašistom posrečilo izslediti protifašistične voditelje in vodje tega atentata. Proces se je pričel. Ferdinand Bidovec, Franc Marušič, Zvonimir Miloš in Jože Valenčič so bili obsojeni na smrt. Ostali — bilo jih je mnogo — pa na 2 do 30 let robiže.

6. septembra 1930. leta ob 4. zjutraj so na travniku za Bazovico odjeknili strelji. Padle so štiri žrtve, štirje mladi junaki so dali svoje življenje za svobodo in pravico. Danes pa vemo, da njihove žrtve niso bile zaman.

republica.

Za izdajalskega, pobeglega kralja Petra II. ni več mesta na naši, s krvjo prepojeni zemlji.

Prepričani smo, da se samo v republiki ne bodo več vrtili časi, kjer bi reakcija razdvajala naše narode in državljane.

V borbi izoblikovano bratstvo jugoslovanskih narodov bo trden temelj pri gradnji svobodne, močne in enotne demokratične, federativne Jugoslavije.

Delavci in nameščenci iz tovarn »Žika« in »Pekate«,

Na zadnjem sestanku podružnice so člani »prejeli in podpisali naslednjo resolucijo:

»Organizirani delavci in nameščenci tovarn »Žika« in »Pekate« enoglasno izrekamo, da smo proti monarhistični vladavini v naši državi. Hočemo edino republikansko obliko — demokratično, federativno Jugoslavijo z našim velikim vodjem, herojem maršalom Titom na čelu.«

Pohitimo s sklepanjem kolektivnih pogodb!

Glavni odbor ESZDN Jugoslavije je dal iniciativo in direktivo za sklepanje kolektivnih pogodb že v maju mesecu, ko se je sprovala Uredba o mezdah. Mnoge strokovne organizacije v državi so razumele te direktive z vso resnostjo in so vse, kar je bila njihova dolžnost, tudi napravile. Glavno delo podružničnih uprav in krajevnih odborov je bilo v tem, da so se pobirali za izvolitev in delo tarifnih komisij po krajih in podjetjih. Naloga tarifnih komisij je, da izgotovijo delovne pogoje in pogajanja zaradi končnega sklepanja in podpisovanja kolektivnih pogodb. Tam pa, kjer tarifne komisije še niso dokončale svojega dela, tam morajo pomagati podružnice, da bi se v takšnih podjetjih čim prej sklenile kolektivne pogodbe.

Kolektivne pogodbe takšne vrste so pri nas zares nekaj novega: očitujejo namreč pravice in dolžnosti delavcev razreda Jugoslavije. Po vsej svoji vsebini so dokument nove dobe v zgodovini delavskega razreda Jugoslavije. Delavski razred je eden izmed delovnih razredov toda tudi eden izmed odločujočih razredov v tej državi. Mi nismo nikoli niti zahtevali, da ne bi delali, toda zahtevali smo, da odločujemo o usodi plodov našega dela. V novi Jugoslaviji smo dobili te pravice. Zato bomo čuvali naše pravice in našo novo Jugoslavijo, ker se zavedamo tega, da s krepitvijo in napredkom naše Jugoslavije vidno napreduje tudi položaj delavskega razreda Jugoslavije. To se bo najbolje odražalo v bodočih kolektivnih pogodbah. Vsaka nova kolektivna pogodba bo boljša od stare, ker bo naša domovina iz leta v leto ekonomsko stala vse boljše in boljše.

Če imamo vse to pred očmi, tedaj sklepanje kolektivnih pogodb ni za nas le ekonomskega pomena, temveč tudi političnega. Zato mora v kampanji za sklepanje kolektivnih pogodb sodelovati vsak delavec in nameščenec, ves delavski razred Jugoslavije, toda pod vodstvom svojih strokovnih organizacij.

(Iz »Radca«)

Tovarna Kocjančič

Delavstvo in nameščenstvo tovarne Kocjančič, zbrano na množičnem sestanku, hoče s to resolucijo izraziti svojo trdno in odločno voljo, da dobi naša domovina, naša država tisto obliko, katera je zaželjena od vseh svobodoljubnih narodov — obliko republike.

Vsi delavci in nameščenici naše tovarne smo mnenja, da le v republiki pride, do izraza ljudska volja in demokracija.

Proč s kraljem ubežnikom in njegovo monarhijo!

Naj živi republika!
Naj žive vse napredne sile demokrateke in federativne republike Jugoslavije!

Finančni uslužbenci

Na zadnjem sestanku finančnih uslužbencev je bila sprejeta sledeča resolucija, ki je bila poslana Izvršnemu odboru Ljudske fronte v Beogradu:

Člani ljubljanskih podružnic Zveze finančnih uslužbencev za Slovenijo, zbrani na svojem zborovanju dne 23. avg. 1945, izjavljajo svojo enodušno željo in zahtevo, da se po tej težki, štiriletni osvobodilni borbi, da naši državni končna oblika, oblika, ki je želja vseh jugoslovanskih narodov — republika. Povratkom monarhije smatramo kot povratek starega reda, nacionalne nesvobode, zatiranja delavskega razreda. V trdnem prepričanju, da le v republikanski obliki vladavine more priti do najpopolnejšega izraza suverenosti vseh jugoslovanskih narodov — obojamo izdajalsko delo reakcije s pobeglim Petrom Karadjordjevičem na čelu, ki skuša znova razdružiti naše narode, ki so si v tej domovinski vojni s krvjo izvojevali bratstvo in enotnost ter vzklikamo: »Naj živi demokratska republika Jugoslavija pod vodstvom maršala Titla«

Prva prireditel delavcev pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah

Delavci v tovarni usnja in na parni žagi pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah so prirediteli 12. t. m. svojo prvo prireditev s pestrim sporedom. Ob 16. uri popoldne je bil veličasten sprevod vseh delavcev tovarne z družinami od Sokolskega doma skozi trg v slavnostno okrašenno dvorano v tovarni. Na čelu sprevoda je korakala godba Narodne milice.

Razpoloženje množice je še povzdignilo obisk pomočnika ministra za industrijo in rudarstvo tov. ing. Oswaldia in referenta za usnjarsko industrijo pri ministru, tov. Pečenka.

Tovarišica Liza, članica Okrajnega odbora OF pri Sv. Lenartu je v obširnem govoru orisala potrebo po iskrenem, odkritem tovarništvu med delavci, potrebo po udarnem delu in sodelovanju vseh slojev pri obnovi naše porušene domovine.

Številna množica, ki se je zbrala na tej prireditvi, je štela okrog 400 ljudi. Dvorana je bila za vse mnogo premajhna. Dosti jih je moralo ostati zunaj. Vsi so navdušeno

stvar strokovnih organizacij, da se delovni, plačilni in vsi ostali odnosi med delavci in delodajalci čim jasneje določijo. Prav v tem smislu je tudi pomen sklepanja kolektivnih pogodb. Iz vseh teh razlogov moramo pohititi s sklepanjem kolektivnih pogodb.

Tam, kjer so tarifne komisije dogotovile svoje delo, je treba tarifni del vključiti v ostale odredbe pogodbe in morajo stopiti z delodajalcem v pogajanja zaradi končnega sklepanja in podpisovanja kolektivnih pogodb. Tam pa, kjer tarifne komisije še niso dokončale svojega dela, tam morajo pomagati podružnice, da bi se v takšnih podjetjih čim prej sklenile kolektivne pogodbe.

Kolektivne pogodbe takšne vrste so pri nas zares nekaj novega: očitujejo namreč pravice in dolžnosti delavskega razreda Jugoslavije. Po vsej svoji vsebini so dokument nove dobe v zgodovini delavskega razreda Jugoslavije. Delavski razred je eden izmed delovnih razredov toda tudi eden izmed odločujočih razredov v tej državi. Mi nismo nikoli niti zahtevali, da ne bi delali, toda zahtevali smo, da odločujemo o usodi plodov našega dela. V novi Jugoslaviji smo dobili te pravice. Zato bomo čuvali naše pravice in našo novo Jugoslavijo, ker se zavedamo tega, da s krepitvijo in napredkom naše Jugoslavije vidno napreduje tudi položaj delavskega razreda Jugoslavije. To se bo najbolje odražalo v bodočih kolektivnih pogodbah. Vsaka nova kolektivna pogodba bo boljša od stare, ker bo naša domovina iz leta v leto ekonomsko stala vse boljše in boljše.

Če imamo vse to pred očmi, tedaj sklepanje kolektivnih pogodb ni za nas le ekonomskega pomena, temveč tudi političnega. Zato mora v kampanji za sklepanje kolektivnih pogodb sodelovati vsak delavec in nameščenec, ves delavski razred Jugoslavije, toda pod vodstvom svojih strokovnih organizacij.

(Iz »Radca«)

Delavci iz tovarne za kletj manifestirajo nesmajno zvestobo maršalu Titu

Na množičnem sestanku delavcev iz tovarne za kletj v Ljubljani, ki ga je obiskala članica Mestnega odbora OF tovaršica Kušanova, je delavstvo sprejelo resolucijo proti vrnitvi ubeglega kralja Petra. Vsi zborovalci so se enodušno izjavili za republikansko obliko države ter istočasno izrekli neomajno zvestobo našemu velikemu voditelju, maršalu Titu ter naši narodni oblasti. Tovarišica Kušanova je podala izrčen referat o bodoči ureditvi države z ozirom na predstoječe volitve v konstituanto.

Velenski rudarji hočejo republiko

Rudarji velenjskega rudnika so poslali Slovenskemu narodno-osvobodilnemu svetu resolucijo, katero so sprejeli na zborovanju dne 26. VIII. 1945 v Rudarskem domu.

»Po vsestranskem razmotrivanju o notranje političnem položaju v Jugoslaviji, je delavstvo, ki je bogato na izkušnjah iz dobe predaprilske Jugoslavije, ko je nosilo vse breme izkoriščanja, zatiranja in brezpravnosti po vladodržnih beograjske čaršije s kraljevske dinastije na čelu, prišlo do prepričanja in soglasnega spoznanja, da se bo borilo proti vrnitvi tistih časov, če bo potrebno, z vsemi sredstvi. Naš odločni sklep in trdna volja je, da ne bomo monarhije in kralja, ki nas je zapustil v najbolj kritičnem trenutku ter pobegnil v tujino, temveč smo vsi za republiko demokratske federativne Jugoslavije, pod vodstvom našega heroja in voditelja tovaršica maršala Titla, ki se ni prestrašil premočnega sovražnika in nas je privedel do zaželjene svobode.

Rudarji velenjskega rudnika.

V kolinski tovarni

»Odločno obojamo izdajalske poizkuse reakcije z bivšim kraljem Petrom Karadjordjevičem na čelu, ki skuša razbiti enotnost naših narodov. Zato izjavljamo enodušno željo, da se naši državni končni oblika, ki je edino prava in od vseh delovnih množic zaželjena, — da postane republika. Prepričani smo, da bo le v republiki prišla do izraza ljudska demokracija, katero smo si priborili v 4 letni borbi.

Odklanjamo kralja - izdajalca in monarhijo ter najodločneje manifestiramo svojo predanost in ljubezen do svoje narodne vlade.

Naj živi demokratska, federativna Jugoslavija!

Naj živi njen voditelj maršal Tito!
Naj živi bratstvo jugoslovanskih narodov!

Vse kar je poštenega zaupa svoji Narodni vladi

Zastopniki delavcev, kmetov, univerzitetnih profesorjev in trgovcev pri predsedniku vlade tovaršiu Borisu Kidriču

Delavci

Poročali smo že o sestanku, ki ga je imel predsednik NMS tov. Boris Kidrič z zastopniki delavstva. Brez vsakršnega posredovanja je želel tovariš predsednik razgovarjati z delavci o vseh njihovih neresenih problemih, ki so jim takorekoč na licu mesta takoj po konferenci sledili odgovarjajoči ukrepi.

Kmetje

Prav tako se je 27. avgusta vršil v predsedstvu vlade sestanek z zastopniki kmetov iz vse Slovenije. V vzdušju odkritega posvetovanja so kmetje iznesli najrazličnejše predloge, jih utemeljili in ki so v zvezi z novo uzakonjeno agrarno reformo, delitvijo zemlje, z prosvetnimi in strokovnimi tečaji, s pocenovim izdajanjem »Kmetkega glasu« itd. Sla pomembni pa so bili razgovori o kmetijskih zbornicah, o združenih, o razlikah med cenami poljedelskih in industrijskih proizvodov, o težavah pri obnovi, o črnohorzjanstvu, pomanjkanju denarja, o kmetijskih dolgovih, o hitri pomoči prizadetim krajem in o potrebni pomoči za dvig kmetijstva. Petdeset milijonov dinarjev, ki jih je dala vlada posameznim okrajem, bo poživilo obtok denarja. Mimo tega je vlada določila 10 milijonov za obnovo šol, za obnovo porušenihiš pa bo okrajem mesečno nakazovala 10 milijonov. Dogovorjena je bila tudi čimprejšnja pomoč zaradi pomanjkanja živine.

Delavci bodo pomagali kmetu

Bilo je na sestanku zastopnikov kmetov s predstavniki vlade govora o obnovi kmetijstva, posebno pa še o velikem pomanjkanju kmetijskega orodja in strojev. Minister za industrijo tovariš Franc Leskošek je pri tej priliki v imenu delavcev obljubil slovenskemu kmetu največjo podporo glede prepotrebne orodja in strojev.

V topljem razgovoru so kmetje rešili vrsto vprašanj, ki so življenjskega pomena za naše kmetijstvo in s tem tudi za obče blagostanje in delo. V popolnem nasprotju z načinom nekdanjih oblastnikov se je na tem pomembnem sestanku kmetov in članov vlade izražala resnična demokracija tako

pristno, da je prav v tem jamstvo, da bodo po smernicah predsednika tov. Kidriča tudi kmetje, ki so našli pri svoji narodni vladi na popolno razumevanje v vseh njihovih težnjah, storili vse, kar bo v njihovi moči za dvig kmetkega proizvodnje — to bo pa tudi močan doprinos k obnovi domovine

Univerzitetni profesorji

V zvezi z rešitvijo vseh problemov, ki se tičejo naše univerze, šolanja in vzgoje nove delovne inteligence, je sledil sestanek profesorjev ljubljanske univerze s člani narodne vlade Slovenije.

Trgovci

V soboto 1. septembra je bilo v Ljubljani veliko zborovanje trgovcev, gostilničarjev in drugih gospodarstvenikov. Nad 2000 zastopnikov našega privatnega gospodarstva se je po mnogih govornikih odločno izrazilo za to, da bodo na osnovi zdrave, solidne trgovine, brez rezerve in z vso poštovitostjo doprinesli svoj delež pri gospodarski obnovi in pri politični izgradnji naše domovine v duhu načel ljudske demokracije in pod modrim vodstvom velikega tvorca nove Jugoslavije, maršala Tita. Posvetovanje vlade z gospodarstveniki je rodilo popolno soglasje za potrebne ukrepe, po katerih bo z garancijo poštenega zaslužka slovenskim trgovcem in gospodarstvenikom tudi privatni sektor našega narodnega gospodarstva dočela in pravočasno v službi obnove domovine in normalizacije razmer na gospodarskem polju. Takšna iskrena pripravljenost, še daleč izpričana, pa bo hkrati z mnogimi pozitivnimi uspehi onemogočila vsakršno delo reakcije, ki je upala prav na privatnem sektorju našega gospodarstva graditi svoje postojanke.

Narodna vlada Slovenije rešuje tudi najbolj zamotane probleme na najenostavnejši način: posvetuje se z zastopniki posameznih stanov, takorekoč na samih sestankih, neposredno in na osnovi tako resnične demokracije, zaradi kakršne je delavski razred prvi šel v borbo, ki je končno rodila polno pravico — ne le njemu samemu — temveč vsem stanovom.

Tovariši, socialno zavarovanje je naša uslanova - izgrajujmo in izpopolnjujmo ga

Izgradnja socialnega zavarovanja delavcev in nameščencev je danes zelo važno vprašanje, ki zasluži, da mu organizirani delavci in nameščenici posvetimo več pozornosti, da gledamo nanj z drugačnimi očmi, kakor smo gledali v predaprilski Jugoslaviji.

Meglen, mnogokrat tuj in nedoločen odnos delavstva do bolniškega zavarovanja v bivši Jugoslaviji je popolnoma razumljiv, če samo pomislimo, prvič, da delavstvo v ustanovah socialnega zavarovanja ni sodelovalo, da je bilo politično popolnoma brezpravno in drugič, da je bilo v negotovem gospodarskem položaju posebno sezonsko delavstvo. Če je tak delavec ob zaključku sezone, v strahu pred bodo, ki ga je čakala pozim, takoj, ko je bil odpuščen iz dela, šel k zdravniku in se pripravil kot bolnik in skušal vsaj za nekaj tednov dobiti bolniško hranarino, kdo bi se temu čudil? Če k temu pristojemo še nepravilen odnos nekaterih uradnikov in zdravnikov do izgrajevanja delavcev in nameščencev, nam postane v celoti jasno, zakaj delavci in nameščenici do socialnega zavarovanja niso mogli smeti takega razumevanja, kakršno moramo imeti danes.

Danes nekdanji strah delavcev in nameščencev pred negotovo bodočnostjo odpade, ker bo v novi Titovi Jugoslaviji vsak pošten in dela voljan človek našel eksistenco za sebe in za svojo družino. To se pravi, da bi bilo danes absolutno nepošteno, če bi se našel kdo, ki bi hotel simulirati in izkoristiti bolniško zavarovanje na škodo delavcev in nameščencev.

Delavci in nameščenici danes nismo več brezpravna raja, smo sodelujoči faktor v našem državnem življenju. Da je nastopila povsem nova doba tudi v pogledu upravljanja socialno-zavarovalnih ustanov dokazuje dejstvo, da imamo v njihovih samoupravah delavci in nameščenici več no,

Toda sovražnik ni porušil le naših hiš, naših mostov, tovarn. Fašistični okupatorji so dobesedno uničili tudi naše socialno zavarovanje. Zato naše socialne ustanove danes razpolagajo s tako majhnimi vsotami denarja, da ne zadostujejo niti za kritje najnujnejših potreb. Narodni pregovor pravi: »Kjer ni, tudi vojska ne dobi«. Naše socialno zavarovanje danes pri najboljši volji ni v stanu dati bolnemu delavcu in nameščenecu v zadostni meri tega kar mu je potrebno. Kaj bomo storili, da ustanove socialnega zavarovanja danes, ko v njih sodičujemo, čimprej usposobimo, da bomo mogli dvigniti bolniško hranarino na dostojno višino, da bomo mogli navaditi celo vrsto zdravil, ki so nam nujno potrebna, ki jih pa danes nimamo, da bomo čimprej zbrali dovolj denarnih sredstev za gradnjo novih ambulant, otkrevališč itd.? Odgovor je jasen.

1. Mi sami moramo skrbeti za to, da bomo po vseh tovarnah, obratih, uradih itd. redno plačevali prispevke za bolniško zavarovanje. Kjer pa plačevanje prispevkov še ni urejeno, moramo sami opozoriti vodstva naših podjetij, da bodo plačevala primerno akontacije na račun bolniških prispevkov.

2. V naših vrstah ne smemo trpeti nobenih simulantov! Zavedati se moramo, da tak simulant, kjer se pojavi ogroža pomoč tistim, ki so res potrebni, obenem pa socialnemu zavarovanju jemlje možnost preskrbe denarnih sredstev za čimprejšnjo gradnjo delavskih okrevališč, novih ambulant itd.

Če hočemo bolniško zavarovanje izboljšati, moramo zgoraj navedene naloge takoj in brezpogojno izvršiti.

To je v interesu nas samih, to je v interesu naše narodne oblasti, naše države!

Tomo Brejo.

Lik novega delavca mladinske zaščite

Ljudje so tisti, ki oblikujejo in urejajo življenje, oni so tisti, ki nosijo ideje v svet in jih uresničujejo. Po njih postaja beseda meso.

Če pravimo, da ima naša nova država nov odnos do mladine, potem je jasno, da mora biti novo vse, kar je v zvezi z mladino, zlasti pa morajo biti novi ljudje, ki prihajajo z mladino v stik, ki jo vzgajajo, vodijo in s tem odločilno posegajo v njeno vsoto. To morajo biti ne samo ljudje novih besed, marveč novega duha, ljudje novih dejanj, prekaljeni aktivisti, ki vedo kaj delajo in zakaj. Kakor so borili ta štiri leta stali na položajih in so bili pripravljani na poslednje žrtve, tako mora biti delavec v zavodih mladinske zaščite pripravljen na žrtve.

Zanj ne sme biti ura gospodar, nikoli ne sme biti toliko utrujen, da bi ne imel namena in prijazne besede za otroka. Pravi, da se pesnik rodi — in da še tolikšna učnost in prizadevanje ne moreta ustvariti pesnika. Prav tako je s človekom, ki ima opraviti z otroki in z mladino. Tudi vzgojitelj se rodi. Zato naj je prvi in poglavitni znak novega delavca mladinske

zaščite, da ima veselje do dela, da ima zanj »pohle«.

Druga lastnost našega delavca pa bodi, da čuti v sebi nenehno stremiljenje po strokovni izpopolnitvi, da si želi izpopolnitve v svojem poklicnem delu. Naš mladinski delavec neprestano študira in bere, neprestano zasleduje vse, kar se godi na področju njegove stroke doma in po svetu, seznanja se z zakoni, uredbami, naredbami in odloki, študira načelna, organizacijska, vzgojna in politična vprašanja.

Naslednje čustvo, ki navdaja našega delavca na področju mladinske zaščite, je visoko razvit čut odgovornosti, da odgovarja za svoje delo pred seboj in pred vsem občestvom, v katerem živi. Zavedati se mora, kako važen je vsak posameznik za našo družbo in kako velika škoda ji lahko nastane, če bi kdo otroka ali mladega človeka okrnil na duši in na telesu. Prav ta zavest široke odgovornosti pred družbo, pred narodom in državo ter končno pred vsem človeštvom. Na otroka lahko v določenem trenutku učinkuje ena sama nepravilna in neljubezna beseda tako, da ga pohablja za vse življenje, vtisne se mu

v mehko površino njegove zavesti in zapusti v njej svoj nelep odtis.

Prav zato, ker ima čut odgovornosti, prav zato, ker ima čut odgovornosti, prav zato se naš mladinski delavec ne zapira v steno svojega urada ali zavoda, marveč diha in čuti s svojo sredino, utripa z množico in je z njo najtesneje povezan. Stika nima samo z otroki samimi, marveč s starši vsega okoliša, z materami in je njihov prijatelj, vodnik in svetovalec v težavah. Odpira jim poglede v svet, razlaga pota svetovnega razvoja in domače dogodke, on ni samo zanje kažipot v starih vzgojnih mladinskega vodstva, marveč v vseh starih njihovega zasebnega in javnega življenja. Naš mladinski delavec je aktivist pravega kova, je živ in ne papirnat človek, je izrazito masovni delavec, ki raste temboj, čimboj je povezan z množico.

Ker pa je tako, se ne omejuje niti s strokovnimi, niti s kakšnim drugim plotom, marveč stremi po tem, da ima širok razgled v svet, v silo, ki ga vodijo in uravnava. Razgledan človek je, njegovo obzorje je široko, zanimajo ga vsa vprašanja, neprestano izpopolnjuje svojo izobrazbo. Sebi in drugim zana odgovarjati na zamotana vprašanja, ki jih življenje zastavlja, zanima ga prav vse, kar je življenja sposobno.

Prav zato pa našega mladinskega delavca visoko odlikuje ena zavest, namreč ta, da je delo tista ravnina, na kateri se odločajo vse zmage sveta. Vsak uspeh je merilo dobrega dela — vsak neuspeh je zgrajen na napakah in nepravilnostih. Zato je visoko kritičen do sebe in do svojega dela in se vpraša, predno bi vrgl krivdo na okolico, vedno: Kje sem pogrešil sam?

Prav zaradi tega, ker zahteva vse od sebe in se zaveda, da nima od drugih ničesar pravice terjati, prav zato bo uspel, prav zato se bo pogumno spoprijel z vsemi težavami, na katere bo naletel in bo zmazal v boju za domovino in za srečno bodočnost naše mladine

Milena Mohoričeva.

Borza dela danes

Z rojstvom nove države, federativne demokratske Jugoslavije, se je prerodila tudi Borza dela. Postala je ljudska, kakor je ljudska naša politična, upravna in sodna oblast.

Bistvena načela, katera prevečajo današnjo Borzo dela in jamčijo, da bo služila le narodu pri skupnosti so tale:

1. Polno prizadevanje naše narodne vlade, ki vlaga skrajne napore za gospodarsko obnovo naše zemlje in ki je že z zakonitimi odredbami ustvarila možnost zaposlitve delovnega ljudstva. Ti napor in dejanja narodne vlade so glavni porok, da bo naša ustanova res služila svojemu namenu ter uspešno posredovala delo najširšim ljudskim množicam ter vsakemu posamezniku.

2. Tesna povezanost Borze dela s strokovnimi organizacijami, ki so gibalna sila ter nosilka težnja in volje delovnega ljudstva.

3. Popolna skladnost delovanja Javne borze dela z državnim gospodarskim načrtom, ki je neobhodno potrebno, ako hočemo, da bo ta ustanova kos veliki nalogi, ki ji pripada in je še čaka v bližnji bodočnosti.

4. Uvedba obveznega posredovanja dela pri Borzi dela omogoča tej ustanovi popoln pregled nad razpoložljivimi sušbenimi mesti in živimi delovnimi silami; s tem je postavljen glavni pogoj za posredovanje in nadaljnje delo.

V novi federativni demokratski Jugoslaviji imamo sistem načrtnega gospodarstva, ki zahteva tudi načrtno razdelitev delovne sile in surovin. To načrtno gospodarstvo pa še ni prišlo v tem kratkem času do popolnega razvoja in smo danes še v pripravah načrtnega gospodarstva. Preden bomo mogli pristopiti k izvajanju gospodarskega načrta, je treba izpolniti vse predpogoje: zgraditi je treba železnice, ceste, mostove, popraviti tovarne, graditi nove tovarne in pripraviti surovine za te tovarne. Vse te nujne predpogoje moramo izvršiti vsi, prav vsi, ne glede na poklic in izobrazbo in to prav vsi, tega, da bomo mogli izvajati načrtno gospodarstvo in načrtno razdeliti žive delovne sile. In v predhodni pripravi doli ima Borza dela povsem druge naloge, kakor jih je imela pred vojno. Danes mora Borza dela zaposliti vse žive delovne sile ne glede na njihov poklic; danes je to mogoče, ker danes je vsako delo častno. Sicer so še posamezniki, ki ne razumejo današnjega časa in ročno delo gledajo kot manj vredno, a uradniško delo smatrajo kot edino spoštovanjanja vredno delo.

Smo v dobi, ko nekateri trenutno ne morejo dobiti zaposlitve v svojih poklicih, dokler ne bodo stekle vse tovarne. Takrat nam bo žive delovne sile manjkalo, posebno strokovnjakov; takrat nam bo manjkalo strokovno usposobljenih delavcev, uradnikov, čeprav danes teh zadnjih nehalno preostaja. Borza dela ima nalogo zaposliti vse. Vsak mora dobiti delo, ker ima tudi pravico do tega. Borza dela bo tudi to svojo nalogo v polni meri izpolnila, mora pa dobiti razumevanje med tistimi, ki danes nimajo možnosti dobiti zaposlitve v svojih poklicih. Ti delavci, pa naj bodo to ročni ali umski delavci, bodo morali prijeti za vsako delo in s tem svojim delom bodo veliko doprinesli k skupnim in osebnim koristim. Tudi te bo Borza dela razdeljevala načrtno. Inteligentni, uradniki, kateri je danes brez službe in je voljan sprejeti vsako delo, bo tudi načrtno dobil delo v svojem poklicu tako, kakor je sprejel ročno delo. Borza dela bo tistega, ki je prvi sprejel delo v tej pripravi doli, tudi postavila prvega na isto mesto, katero mu po njegovem znanju in strokovnih sposobnostih pripada.

Prav za vsakega posameznega uradnika, inženjerja, jurista, kemika ali kogar koli, pa bo imelo to ročno delo tudi za njega samega velike koristi. Vsak posameznik se bo seznanil z gotovim delom in poznanje tega dela mu bo v njegovem poklicu gotovo v korist; poleg tega bo to delo za skupnost dvojno koristno. Mnogo prej bomo prišli v normalne razmere in bo načrtno gospodarstvo prišlo do prave veljave in obenem bomo s tem delom premostili tisti prepad, ki je obstajal do sedaj med ročnimi in umskimi delavci.

V spoznanju vrednosti vsakega dela bo vse to avtomatično odpadlo. Ročni in umski delavec se bošta zavedala, da morata biti trdnost povezana, ker ta trdna povezava in spoznavanje drug drugega je izhodnica v boljše življenje.

Zakaj moj dopis ni objavljen?

Vsak dan dobimo v uredništvo kup pisem; nekaj jih je prav gotovo stedeče vsebine: »Zakaj moj dopis ni objavljen?« Prihajajo pa tudi tovariši osebno. Njihovi obrabi izražajo užaljenost, včasih celo jezo, ko sprašujejo, »zakaj moj dopis ni bil objavljen?« Tovariš D. nam piše: »Mi razpečamo tedensko 500 izvodov »Delavske enotnosti«, zahtevamo, da objavljate tedensko vsaj en članek iz našega kraja.«

Uredništvo odgovarja na vsak dopis. Mnogi naši dopisniki pozabljajo, da jim ne moremo direktno odgovoriti, če nimamo njihovega točnega naslova.

Da se v bodoče izognemo vsakršnim nesporazumom in nezadovoljstvu, bomo v naslednjih vrsticah v glavnem razčistili pojme o pomenu časopisa in o odnosu dopisnikov do časopisa.

Časopis je naš informator in vodnik. Obvešča nas o vsem, kar se dogaja, daje nam navodila in smernice, po katerih pravilno urejamo svoje delo. Dokler je bil časopis v rokah nekaterih magnatov, takrat je pisal tako kot so hoteli oni, v njihovo korist. Njihove težnje pa so bile v nasprotju s težnjami delovnega ljudstva, zato ne moremo govoriti, da je bilo časopisje v predvojni Jugoslaviji ljudsko časopisje. Izjema so bili napredni delavski časopisi, ki pa niso smeli nikoli dolgo časa izhajati, ker jih je reakcija vselej zadušila.

Danes je časopis v službi ljudstva. Časopis je kolektivni organizator, propagandist in vzgojitelj. Njegova vloga in pomen sta velikanska. Tega se moramo zavedati. Da pa bo časopisje te svoje naloge lahko dobro in pravilno izvrševalo, mora biti najtesneje povezano s širokimi množicami. Uredništva časopisov morajo biti informirana o vsem, kar se dogaja širom po naši domovini. Kako pa bodo uredništva dobila vse te informacije? Tako da bodo imela razporedeno široko mrežo dopisnikov, ki jim bodo sprosti poročali o vseh važnejših dogodkih, ki se v njihovi okolici dogajajo.

Dopisniki so duša lista

Je rekel naš veliki učitelj Lenin. Dopisniki so tisti, ki potom časopisa prenašajo skušnje svojega kraja na druge, ki dajejo uredništvom sliko o položaju na terenu. Na podlagi teh dopisov dobi uredništvo pregled in samo na ta način je lahko list res živ ter ustrezno zahtevam in željam ljudstva, mu lahko daje pravilna navodila za delo, ga opozarja pred nakalami reakcije, izpodbuja k novim akcijam, ga politično vzgaja in ga povezuje med sabo. Snov za vse to pa dajejo uredništvu v prvi vrsti dopisniki, ki so stalno na samem kraju dogajanja, ki dobro poznajo prilike svojega kraja in tako tudi težnje, potrebe in zahteve.

Noben dopis ne ostane neizrabljen, čeprav ni natisnjen. Zgodi se, da dobimo iz različnih krajev dopise, ki obravnavajo isti problem, ki je pa važen za vso federalno Slovenijo ali pa za vso Jugoslavijo. V tem primeru je potrebno napisati načelni članek o tej stvari. Takšen članek obravnava problem, ki so ga dopisniki nakazali, obenem pa pokaže tudi način, kako je treba v sličnih primerih postopati. Dopis kot tak ni bil objavljen. Dopisnik je napravil naši skupnosti veliko uslugo, ker je pravočasno opozoril na nepravilnost ali na napako.

Včasih pa dobimo dopise, ki so nam dragoceni kot informacija, ne moremo pa jih objavljati. To je prav primer tovariša D., ki se razburja zaradi tega,

ker ne objavljamo njegovih dopisov. On nam je poslal dopise, v katerih navaja, da je imela ta ali ona podružnica občni zbor ali sestanek. Zda pa pomislite, tovariši: doslej imamo v Sloveniji 600 podružnic, kmalu pa bo to število še nasrlo. Kam bi prišli, če bi vsaka podružnica zahtevala, da se objavi vse, kar so oni na sestankih govorili. Kot smo že rekli, nam so zelo dobrodošli takšni dopisi, kajti iz njih si ustvarimo sliko, toda vsega objavljati ni mogoče. Zivimo v času obnove, v času ustvarjanja; zakaj nam ne bi tovariši rajši poročali, kako so razne sklepe svojih sestankov in sej prenesli v življenje, na kakšne težave so pri tem naleteli, kakšne rezultate so dosegli. Njihovi uspehi naj bodo vzgled ostalim delavcem po vsej Sloveniji in po vsej Jugoslaviji. Seznanijo naj nas s svojimi najboljšimi tovariši, svojimi udarniki! Pošiljajte nam njihove slike, opišite nam, kako je izboljšal svoje delo, seznanite nas z njegovim življenjem. Takšne dopise bomo vedno radi objavljali; če v našem listu ne bo prostora, jih bomo natisnili v »Ljudski pravici« ali pa v »Slovenskem poročevalcu«. Takšne dopise bo vsak z veseljem bral, se bo od njih res nekaj naučil in list bo vedno živahen. Ali ni suhoparno brati, da je bil sestanek, da je govoril ta ali oni tovariš, da so mu vsi navdušeno pritrjevali in da so bili s sestankom zadovoljni. Od tega se noben naš bralec ne bo ničesar naučil, ampak se bo pri njih dolgočasil, kajti to je zanimivo samo za tiste, ki so neposredno udeleženi. Imeti moramo pred očmi celoto.

Enotne strokovne organizacije so sestavni del Ljudske fronte, postale so tudi važen politični činitelj. Tovariši, tako malo nam pišete o tem, kako sodelujete z odborom Osvobodilne fronte in z narodnimi odbori. Stojimo pred tako velikim in pomembnim dogodkom, kot so volitve v konstituanto. Naši dopisniki pa nič ne poročajo, kako strokovne organizacije sodelujejo pri sestavljanju in čiščenju volilnih imenikov! O tem je treba pisati zdej, ne šele čez tri mesece, ko bodo pred nami stali novi problemi. Takrat bo ta stvar zastarela, ne bomo je mogli uporabiti in dopisnik bo užaljen.

Cela vrsta kampanj je za nami in pred nami. Koliko tiste poročali časopisom o rezultatih vašega dela pri udeležbi teh akcij? Takole od strani izvevmo včasih, da je ta podružnica nabrala toliko prispevkov za pomoč strotam, druga je zbrala toliko starega železa itd. Vendar o tem ni pisal nihče! Če bi nam pisali o tem, se prav gotovo noben dopisnik ne bi mogel pritožiti, da njegov dopis ni bil objavljen.

Nekatere podružnice nam enostavno pošiljajo zapisnike svojih sej in zahtevajo, naj jih dobesedno objavimo. To je pa seveda nemogoče. Le pomislite, kako suhoparen bi bil naš časopis, če bi imel eno ali morda dve strani takšnih zapisnikov. Mi vzamemo iz teh zapisnikov to, kar se nam zdi važno, in to po svoje obdelamo. Zato ne sme biti nobene užaljenosti, če o tisti podružnici nista v časopisu celi dve koloni, ampak je le kratka notica.

Da si bomo na jasnem, tovariši: vsak dopis ne more biti objavljen, toda vsak dopis po svoje pomaga listu. Noben ne ostane neizrabljen. Zato naj naši dopisniki uvažujejo eno: pisati tako in zato, da bo od njihovih dopisov imela korist skupnost, pa čeprav dopisi morda ne bodo objavljeni.

Uredništvo.

Udarništvo - TEMELJ USPEŠNE OBNOVE

Tovariš Jože Ribnikar iz Tobačne tovarne

Tov. Jože Ribnikar pri delu

Tobačna tovarna! Ze skozi dvorišče ogražo sem videla, da je sredi razgibanega življenja obnove. V dneh okupacije je bila pri bombnem napadu precej poškodovana. Sedaj jo obnavljajo. Goli, od sonca opaljeni hrbi ujetnikov, znojni in prašni se svetijo v vročem opoldanskem soncu. Obnavljajo to, kar je bilo po njihovi krivdi porušeno.

Vse je v duhu obnove. Razmetani hlodi in deske, pesek in malta, kupi ruševin. Gledala sem to vrvenje po dvorišču, kakor bi videla v duhu vso domovino v enakem navdušenju, v enakem prizadevanju obnavljanja. S čevljem sem zagazila v apneno lužo. »No, vse za obnovo!« sem se nasmehnila.

Oglasila sem se pri vratarju. Da bi rada govorila s tovarišem Jožetom Ribnikarjem, sem povedala. Kovač je in — udarnik.

Ni mi bilo treba dolgo čakati; stopil je z nasmejanim obrazom in s tisto privlačno vedrino v očeh, ki osvaja. V modri delovni obleki, z razpeto srjaco mi je stopil nasproti in mi stisnil roko. Prosil sem ga, naj mi pove kaj o svojem delu. Preko obraza mu je šinil nasmeh. Kar nejeverno me je pogledal, češ kako to, da se ljudje sploh zanimajo za njegovo delo.

»Ko pa je vendar tako malenkotno,« je dejal, »sicer pa, pokažem ti, če te zanima.«

Šla sva preko tovarniškega dvorišča v eno zadnjih zgradb. Prav ta je menda v teku največjega dela. Sem in tja je kdo od delavcev vrgel šaljivo opazko; smejali smo se, kakor stari, dobri znanci. Opazila sem, da je naš Jože — udarnik zelo priljubljen med tovariši.

»Zdaj ti bom pa pokazal tisto stvar, ki sem jo jaz »pogruntal!«

Ustavila sva se pri rezalnem stroju za »Drava« tobak. Pogнал ga je in videla sem, kako so se vsipali izpod noža drobni rezanci tobaka in prah, ki se je pri tem dvigal.

»Vidiš ta prah,« mi je pokazal, »ta mreža tu poleg ga je prej sesala vase. Skozi lijak, ki je spodaj, se je vsipal v cev, ki je v kleti in od tam naprej. Včasih se je vsipal tudi tobak. To je bilo takrat, ko nam še ni bilo treba štediti z njim. Potem smo pre naredili, da je šel skozi mrežo samo prah. Pojdi, pokažem ti še v kleti, kako je to narejeno, da ti bo bolj jasno.«

Šla sva preko prostora. Povsod je visel v zraku sladki, opojni vonj po svežem tobaku. Videla sem ga polne kadi, pripravljene za zbiranje. Delavci so naju začudeno gledali, njega v živahnem pripovedovanju in mene, z beležnico in peresom v roki. Preko kupa ruševin, čez lesen mostič, po obtesanih hlohlih sva prišla v klet.

»Vidiš, to so pa tiste cevi, ki odvajajo prah.«

Pod stropom sem zagledala več precej dolgih cevi. Začudila sem se.

»Vsaka vrsta tobaka ima svojo cev,« je pojasnil.

»Kako pa si sploh prišel na to zamisel?«

In je povedal.

»Ker je bila ob pritiku bombardiranja tudi ta cev poškodovana, ni sesalna mreža več delovala. Delavec, ki je stal pri rezalnem stroju, je bil ves pokrit s prahom, ki mu je težko legal na pljuča. To je škodovalo zdravju in delavci so se vedno pritoževali, da je nevdržno. Začel sem gledati, kako bi se dalo pomagati in sem se končno spomnil.«

Uprava je sedaj v svobodi tudi začela misliti na to in je hotela cev spe-

Cesta pod topoli

Dolga je in ravna. Kakor odvit pergament. Mnogo je pisanega v stopinjah, ki kakor pečat zle usode leže v prahu.

Cesta... Vsak dan so hodili po njej. V jesenskih jutrih, ko je bil mraz nad naravo, mraz v dušah.

Topoli so strmeli vanje. Negibno so stali. Še veter jih ni zganil. V strahu so odreveneli.

Oni pa so šli v smrt.

Marko strmi v sinjo dalj. Ves miren je in brezčuten. Se zvezanih rok ne čuti. Le v duši ga grize. Zakričal bi, da bi od tega krika vztrepotali topoli in bi se cesta zvila kot pergament od nezname bolečine. Ne bi je bilo več. Le ozek zvitek bi ostal kot trpek spomin na te dni...

Za daljnimi gorami trepeta medel svet. Marko se zgane.

Jutranja zora, dahne in misli na Zoro — dekle.

Zdaj vidi tudi topole in se jim nasmehne. Stari znanci so mu. Kolikokrat sta v nočeh skrivaj tekla tod mimo proti gozdu... Zora in on. Kurirje sta bila. Topli niso izdali njunih poti. Potem pa so Marka vendarle ujele sovražne roke. Zora pa je utonila v noči. In tudi v Markovi duši. Vse od tistega dne je mislil le na konec te ceste pod topoli in na tovariše v gozdu, ki so zramen čakali na poročila iz vasi, na hrano in obleko...

Suh list zdrkne s topola in trepeta pred Markovimi očmi kot obledela misel...

Neskončno dolgo je že od tedaj, misli Marko, ko večnost so se vlekli dnevi v ječi. Listje pada venomer, ker je na naravo legla jesen.

Markovo lice je otožno. Vse umira. Še topoli. In zora za gorami. Prašna cesta tone v pozabo. V krvavi bolečini se utaplja prašen spomin — Zora, tovarišica kurirka...

Zdaj ve, da jo je ljubil. Nikoli ne bo zvedela. Jutranji zori je izpovedal sree...

Mrzel glas krikne v hladno jutro — Stoj!

Mladost na prašni cesti je obstala. Vanjo so naperjene puškine cevi. Vsa negibna stoji, podobna odrevenelim topolom.

Zdaj nas bodo ubili — poslednji hip presune Marka — ubili bodo življenje, duha pa bo živel naprej v tlačenem narodu in gori z mogočnim kresom vere v zmago. Jutranja zora bo vstala v veliki dan!

Iz puškinih cevi zarjove smrt...

V pomladno jutro šume topoli. Otresli so se davne groze. Le cesta pod njimi je mrka. Odvit pergament, ki se je v svobodi razvil v nedogled. Mnogo je tam pisanega.

Tovarišica Zora stoji tam zamišljena in tiha in bere z očmi, uprtimi po cesti v daljavo...

V zelenih vejah topolov se zibljejo odmevi radostnih krikov.

Narod doživlja svoj veliki dan!

Vida Pezdirjeva.

Na Muri je predan prometu nrv brod

Na Muri v Krogu so v nedeljo, dne 2. septembra t. l. predali prometu novi brod. Stari brod je bil za časa bojev na Muri uničen. Otvoritev se je izvršila na svečan način ob udeležbi številnega prebivalstva. Mladina je pridrla ob brodu uspel mltng. Brod je precej velik ter bo služil predvsem našim kmetom, ki imajo zemljo onstran Mure. Prej so morali delati velike ovinkne, če so hoteli priti z vozom na drugo stran. Je pa brod tudi nova vez med Prekmurjem in ostalo Slovenijo ter bo doprinesel svoj delež k čim tesnejšemu vestranskemu sodelovanju bratov iz obeh bregov Mure.

Ljubljancani so pokazali svojo pripravljenost sodelovati pri obnovi

V nedeljo, pred sedmo uro zjutraj je že bilo slišati po ljubljanskih ulicah pesem in smeh. Staro in mlado je hitelo na zborna mesta. Od vseh strani so prihajale delovne čete s krampi in lopatami. Ceta so bili priključeni kolesarji, olrašeni vozovi in tovorni avtomobili. Pri delu so sodelovale vse četrti Ljubljane: Vič št. Vid, Siška, Bežigrad, Center, Moate, Rakovnik, Tabor, Ježica in Polje, uradništvo ministrstev: za industrijo, za gradnjo, za pravosodje in za finance, nameštvenstvo MNOC — oddelka za gradnje in obnovo, ki je dele tudi vodil, s finančnim oddelkom in oddelkom za preskrbo ter za socialno skrbstvo. Prav tako so sodelovala tudi mestna podjetja, mladinske in ženske organizacije. Tudi borci in oficirji naše vojske so se udarniškega dela polnoštevilno udeležili. Skupno je sodelovalo 10.280 tovarišev in tovarišic.

Delo je bilo različno. Ob žični zaporni črti okrog mesta so odstranjevali žice, zapirali jarke in razkopavali poti, ki so jih napravili še Italijani; odstranjevali ruševine zgradb, ki so bile porušene pri bombnih napadih in eksplozijah. Podirali so razdejano zidovje, čistili in zlagali opeko na kupe, podirali lesena zaklonišča in

rove ter zlagali nabrani les, zaspali jarke in planirali, nabrali železo ter drugi material, popravljali in pokrivali strehe, čistili dvorišča, urejali zemljišče za novo stanovanjsko kolonijo, odstranjevali posevke in zemljo ter napravljali izkope za betoniranje temeljev; odvažali so nepotrebni material od ruševin in drugo navlako v opuščeno gramozno jamo. In šolskih poslopj so odstranjevali navlako, čistili prostore, prenašali klopi, omare in drugi inventar. Tekmovali so med seboj vsi, od najmlajšega do najstarejšega, kdo bo več prispeval pri obnovi ljubljene Ljubljane.

Sončna in lepa nedelja je bila tudi prikladna za sušenje otave, kjer je sodelovala večja skupina mestnih delavcev in odbornikov terenskega odbora Sp. št. Peter.

Delali so na 35 krajih in naredili skupno 53.000 delovnih ur. Nekateri tovariši delovnih skupin cestne železnice, mestnega vodovoda in pinarne so se v delu še posebno izkazali, saj so premetali 3—4 kub. metre zemlje in gramozu v plitvih 4 urah. Ljubljancani so pokazali s to udeležbo pri delu visoko zavest, da je v prvi vrsti potrebno njihovo lastno delo za obnovo mesta.

Zaključen je prvi tečaj v šoli za funkcionarje strokovnih organizacij

Ob razmahu strokovnega gibanja po vsej državi, posebno pa ob pomanjkanju sposobnih funkcionarjev — saj je mnogo naših delavskih prvoborcev darovalo v narodno-osvobodilni borbi svoje življenje — je Glavni odbor ESZDN Jugoslavije letos junija ustanovil šolo za strokovne funkcionarje. Te dni je po dokončani šoli izšlo iz I. tečaja 84 gojencev, ki so se za dvomesečni študij zbrali iz vseh federalnih edinic. Mimo naloge, da bodo absolventi s pridobljenim znanjem poslej lahko gledno opravljali funkcije v svojih domačih strokovnih organizacijah, je tem prvim absolventom naloženo, da tudi v svojih federalnih edinah store vse za to, da se povsod odprejo tečaji za vzgajanje funkcionarjev strokovnih organizacij. Zvezna šola v Beogradu bo v bodoče podaljšala čas teh tečajev in jih vsebinsko tako dvignila, da bo glede na predvidene tečaje po federalnih edinah to višja šola.

Ob zaključku I. tečaja je v imenu Glavnega odbora ESZDNJ pozdravil tečajnike tovariš Djuro Spoljarčič, ki je med drugim dejal:

»Odnos delavcev do dela in do države v novi, napredni Jugoslaviji je v osnovi drugačen, kot je to bilo v stari, reakcionarni Jugoslaviji. Zavedamo se težav, v

»Delavska enotnost« je vaš list!

Tovariši, ali ste izpolnili svojo dolžnost do osirotelih otrok tistih, ki so, za svobodo darovali svoje življenje?

In zagoreli so plavži v svobodi . . .

(Festival »Gorenjska v svobodi« na Jesenicah.)

Vsa ožarjena je bila Gorenjska, ko se je pripravljala, da pričaka in da sprejme svoje goste, ki so prihili iz vseh krajev Slovenije, iz Primorske in Koroške, da praznujejo utrditev bratstva in enotnosti.

Lep veličastven je bil sprejem gostov. Toplo so bili pozdravljeni bratje in sestre iz Primorske in Koroške. Donele so pesmi vsega slovenskega ljudstva, vseh enotnih jugoslovanskih narodov.

Jesenice so bile bogato okrašene z vencem, ki so jih spletle jeseniške žene in dekleta; na smrekovih mlajih, ki so jih postavili krepki Gorenjci, so vihrale slovenske in jugoslovanske zastave, ter nam vsem tako draga zastava Sovjetske zveze.

Vse je bilo v svečanem in prazničnem razpoloženju. Vse je vriskalo in prepevalo. Ljudje so se med seboj pozdravljali kot dobri stari znanci.

Vsaka hiša je bila okrašena s cvetjem in trobojnicami, Titove in Stalinove slike so se vidle vsepovsod.

Tovarne so mirovale, visoki dimniki so stali ponosni kot da pojejo pesem delu skupaj z množico.

Samo ruševine bombardiranih hiš so pričala žalostne preteklosti. Prazni zidovi brez oken in vrat štrlijo v zrak kot simbol groze, ki jo je naše ljudstvo preživelo zadnja leta. Ljudje le bežno zrejo na to sliko; njihovi obrazi se zresnijo, a samo za trenutek. Saj vedo; še malo pa jih več ne bo. Vse je že pripravljeno, da se ta slika žalostne preteklosti odstrani in na njenem mestu zgradi nova, lepša in boljša poslopja.

Planine so se kopale v večernem soncu. Počasi jih je zagrinjala rahla večerna megla in jih ovijala v nežen pajčolan. Polagoma se je spuščal mrak. Le tu in tam je zažarel skalovje, kot da skozi večerni mrak rdi kri padlih junakov.

Na igrišču »Bratstva« pod Možakljo je vrvela tisočglava množica. Fanfare so oznanile pričetek svečanosti. Zagoreli so kovaški ognji, ki so jih prižigali gostom v pozdrav. Oči vseh so sijale, obrazi so žareli. Iz prepevajočih grl pa je daleč naokrog odmevala pesem »Slovenija, svobodna si.«

Prireditev se je začela. Domači igralci, večinoma tovarniški delavci, so prikazali Klinarjevo dramo »Plavži«, dramo iz življenja plavzarjev, ki jih tuje tepta in izmorna, skuša uničiti in popolnoma izrabiti bogastvo naših gora in našega ljudstva. »To je naše in našega ljudstva last!«

Mnogo volje in ogromnega truda so vložili prireditelji v to prireditev. Njihov trud ni bil zaman.

Pozno v noč so rakete razsvetljevale okolico. Njihove barve so se odražale na nočnem nebu kot pisana mavrica.

Daleč naokrog so odmevale pesmi ljudstva in njegove vojske.

Budnica je naznanila začetek novega dne. S pravkar vzhajajočim soncem so se zgrinjala vedno večje množice. Znanci so si z vlažnimi očmi prikimali: »Pa smo le pričakali. Nismo zmanj dali toliko žrtev; zdaj se nam poplačuje, ker nismo štedili svojih moči in svojega dela. Zmagali smo!« Bratje in sestre iz Trente in Kobarida, Tolmina in Gorice so prisrčno pozdravljali Korošce. Saj se zavedajo, da jih veča ista bol, ista misel, ista želja, isto vprašanje: kdaj bodo tudi oni tako proslavljali popolno svobodo, kot jo proslavlja Gorenjska? Govorijo samo oči in srca pritujejo: »Moramo doseči to, na kar smo upravičeni, saj pripadamo drug drugemu, saj smo vsi naši.«

Vriskačjo in prepevajčo se je vila množica v vse večjem številu. Okrašeni vozovi so se vrstili drug za drugim. Peče in avbe so se belile v soncu. Gorenjska narodna noša se je videla v vrsti z dolensko. Sovražnik je hotel poseči za tem našim narodnim bogastvom. Naše narodne noše so se očuvale in ohranile nedotaknjene v vsej lepoti pisanih barv. Na ta dan so jih oblekli s ponosom in z neizrekljivimi občutki v duši. Privrkat po štirih dolgih, težkih letih! Prišli so naši voditelji iz Ljubljane. Množica je navdušeno pozdravljala tov. Kidriča, tov. Leskoška, starega borca, ki je izšel iz delavskih vrst in tov. Breclja, ki so z drugimi predstavniki civilnih in vojaških oblasti prišli na manifestacijo.

Iz tisoč grl orijo vzkliki: »Naj živi maršal Tito!« »Živela Sovjetska zveza!« »Živela Rdeča armada!«

Razvila se je povorka. Bila je to veličastna manifestacija dela in enotnosti vsega slovenskega naroda. V njej je bila poveznata sedanost, preteklost in bodočnost.

Prvi del povorka je predstavljali trpljenje našega ljudstva zadnjih štirih let. Ma-

tere naših padlih partizanov, so se v črnih oblekah pomikale mimo ljudi. S solzami v očeh so ljudje pozdravljali te trpinke, ki so žrtvovalle svoje moče in sinove za blagor domovine. Kljub prestanim bolečinam jim je v očeh žarel ponos.

Pregnanci iz domovine, trpljenje v tujini, upognjeni hrbti od težkega bremena, krematoriji, Mauthausen, Buchenwald, Auschwitz, Dachau, grobovi umrlih v tujini, vse to je šlo mimo množice tako živo in resnično kot je v resnici bilo.

Vse to kliče po maščevanju. Gozdovi kličejo, planine vabijo. Na Gorenjskem se slišijo prvi strelci, pojavijo se prvi partizani in partizanke. Delavec zapuša tovarno, kmet odloži plug, vse gre v boj. Narod se dviga, širi se upor po vsej deželi.

»Hej v partizane fantje in močje, pravda kliče; narod dvigni se!« Prihajajo tovariši iz Beljaka in Celovca. »Koroška je naša in mi je ne damo.«

Gorica, Trst, Režija, Trenta in Čedad. Toliko zaničevani in preganjeni so prišli k nam, da dajo izraza svojim zahtevam po pravici. Iz njihovih ust prihajajo borbeni vzkliki: »Partizane hočemo k nam! Tito naj nas vodi!«

Slika za sliko gre mimo ljudi. Voz se vrsti za vozom. Vsaokrvstno ljudsko delo in vsi poklici so bili simbolično prikazani.

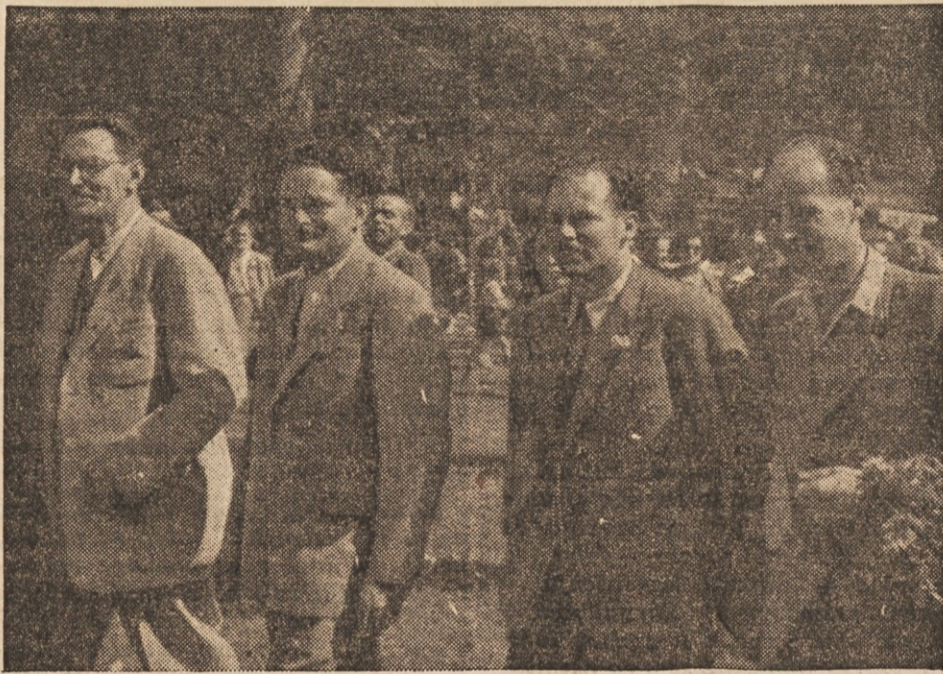
Po končani povorki so se vsi zbrali na igrišču »Bratstva«.

Na tribuni so zasedli mesta predsednik slovenske vlade tovariš Kidrič, podpredsednik tovariš Breclj, minister za industrijo tovariš Leskošek, zastopnik vojske generalni poročnik Peko Dapčević in drugi zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Po pozdravnem govoru tovariša Skrlja, je spregovoril tovariš Kidrič, ki je izrekel priznanje Gorenjcem in med drugim poudaril: »Ta velika kulturna prireditev se združuje v eno z vsemi napani naših delavcev po tovarnah, ki se borijo za obnovo, za čim boljše produkcijo. Ta velika in kulturna prireditev se združuje v eno z napani in težnjami našega kmeta, ki je prav tako kot delavec žrtvoval v borbi in ki doprinaša za dobrobit naše ljudske skupnosti tudi zdaj, kljub težavam, kljub še neurejenim razmeram. Borba za našo ljudsko oblast, borba za preskrobo naše ljudske skupnosti, borba za našo prosveto, vse to je samo eno, vse to je izraz naše nove, resnično ljudske demokracije.«

Govor tovariša Kidriča je bil neprestano prekinjan z burnimi aplavzi in navdušenimi vzkliki. Množica je pozdravljala Tita, obsojala reakcijo in izdajalce; izražala je zahtevo, da se dajo Primorski in Koroški njune pravice.

S to manifestacijo je Gorenjska doživela

Člani Narodne vlade Slovenije na gorenjskem festivalu. (Od leve na desno: minister za industrijo in rudarstvo tov. Frano Leskošek, predsednik vlade tov. Boris Kidrič in podpredsednik vlade tov. dr. Marijan Breclj)

Vmes so se vrstili prizori ljudskega veselja, narodni običaji, trgatve, gorenjska »ohceta« z bogato tradicionalno doto, mladina, pionirski s Titovo in Prešernovo sliko.

Prihajali so tudi pastirice in planšarji in ponujali ljudstvu in vojski dobro zabeležene žgance. Predice so predle, kosci kosili, mlatiči so mlatili. Vse je bilo simbolično prikazano na okrašenih vozovih v vsej pestrosti. Gorenjska je bila polnoštevilo prikazana v vsem svojem bogastvu, v močni volji za bodoče udarniško delo. Vse za obnovo domovine!

Zadoja, najlepša in najbolj simbolično prikazana skupina je bila »pesem delu«. »Pravica hlapca Jerneja nam bo pisala usodo, Tito in partizani so dali nam svobodo.«

Zastopstvo vseh delavskih strokovnih organizacij s simboli, jeseniški kovinarji in grafičarji, kroparski željariji, ključavničarji z ogromnim ključem in ključavnico, ki jo je vozil močan konj, vse je predstavljalo delo in spet delo.

Rudarji so s svetilkami v rokah prikazali, s kakim ponosom in dvignjeno glavjo stopajo v rudnike. Nič več upognjeni, pokakš-ljujoči. Hodili so z zavestjo, da odslej ne bodo več izrabljani in slabo plačani za težko in naporno delo. Kopali bodo sebi v korist, in korist in blagostan svojih demokratičnih držav.

Jeklene mišice kovačev so z vso silo močnega volje udarjale po nakovalu. Nihče več jim ne bo jemal pravice, tistih tako težko pridobljenih pravic. Sedaj bodo kovali novo življenje!

Veličastna je bila ta slika pesmi delu, prepletena s političnimi gesli in zahtevami, ki jih postavljata delavec in kmet.

naveličastnejši praznik ljudskih množic. Na tej nepozabni prireditvi je ljudstvo pokazalo, da hoče z nezlomljivo silo in neomajno voljo delati za obnovo domovine in enotno živeti v svobodni Titovi Jugoslaviji.

Po pridnem delu — razvedrilo

V soboto popoldne 25. avg. so jeseniški železničarji izvršili dveurno prostovoljno delo. Izvedlo se je načrtno čiščenje ruševin remize in strojne delavnice. Na daljavo 90 m so odvažali ruševine z vagoni poljske železnice in deloma tudi z ročnimi vozčki.

Odstranili so 83 kub. metrov nasipnega materiala, nalozili so 2 vagona starega železa in 2 vagona lesa. Iz ruševin je bilo odkapano 9000 komadov opeke, katero so na dan za pripravljenem prostoru tudi zložili. Istočasno je bilo očiščeno 260 kv. metrov prostora za postavitev provizorične delavnice.

Naslednji dan, v nedeljo, so priredili železničarji izlet k slapu »Peričniku«. Že vedni potjo so se razvili med tovariši živahni razgovori o delu.

Poleg zabave v prosti naravi se nudi vsem udeležencem tudi prilika medsebojnega spoznavanja, kar vsekakor utrjuje našo povezanost in skupnost.

Cb priliki kulturne prireditve »Gorenjska v svobodi« so se v velik meri izkazali tudi tovariši železničarji. Veliko pozornost je vzbujal po cesti vozeč vlak, ki je bil bogato okrašen in opremljen z napismi ter parolami. Za parolo »Vozimo v boljše bodočnost« je korakala vrsta železničarjev, ki je prepevala partizanske pesmi.

Strokovna izobrazba vajencev

V programu dela, ki si ga je zastavila za v bodoče podružnica ESZDN v papirnici Vevče, je vstavišana med drugimi tudi naloga, dvigniti strokovno izobrazbo vajencev na sodobno višino.

Strokovna izobrazba vajencev sestoji iz dveh komponent. Prva je praktična, lahko bi se reklo ročna izvežbanost, druga, nič manj važna in težje dosegljiva, je teoretična ali umska izurjenost. Za dosego popolnosti izučena profesionalista je nujno potrebno izgraditi obe omenjeni komponenti do najvišje mere in ne zanemariti ne ene ne druge.

Za izgradnjo prve komponente dobi vajenec običajno pri svojem mojstru tozadevno snov. V delavnici si pridobi v teku učne dobe potrebno praktično znanje in ročno spretnost, da lahko opravlja svoj poklic v stroki, za katero se je odločil in izučil. Pri tem je postavljen mojster oziroma pomočnik pred veliko odgovornost za to, kako zna vajenca zainteresirati za delo, kako mu zna stroko napraviti zanimivo, kako mu zna vepiti veselje do dela, smisel za lepoto izdelka itd. Kar se človek mlad nauči, to se mu zdi kot samo ob sebi umevno in potrebno skozi vse življenje. Le tak vajenec, ki ima srečo, da si v teku svoje učne dobe vse to izgradi, se v poznejših letih s ponosom spominja svojih učiteljev in v hvaležnosti obuja spomine na svojo učno dobo.

Kako pa je z umsko izobrazbo naših vajencev? V delavnici običajno za to ni dovolj časa na razpolago. Zato je vajenec dobil tozadevni pouk v veliki večini primerov le v toliko, v kolikor pri praktični izobrazbi nikakor ni mogel brez njega izhajati. Za izpopolnitev tega znanja naj bi služile obrtne nadaljevalne šole. Ako si ogledamo konkretni primer tega šolstva pri nas, je po podatkih, ki so pisnu dostopni, izgledala stvar takole:

V industrijskem kraju je posečalo obrtno-nadaljevalno šolo okrog 30 vajencev iz industrijskih in obrtnih delavnic. Po strokah so bili to mizarji, kleparji, kolarji, kovinarji, električarji, čevljarji, sedlarji in

šivilje. Poučevala sta dva učitelja enkrat tedensko po nekaj ur računstvo, blagovnanstvo in nekakšno korespondenco.

V današnji dobi silnega razvoja tehnike vajenec s takim strokovnim poukom nikakor ne bo mogel izhajati. Tozadevno šolstvo bo treba reorganizirati tako, da bodo imeli vajenci priliko vsaj v glavnih potezah seznaniti se ne samo s stvarno splošnega značaja, temveč tudi z dogajanjem pred vsem v njegovi, kakor tudi izven njegove stroke.

Ne samo teoretska izobrazba, ki sega daleč preko meje posamezne stroke, tudi praktična izobrazba, segajoča izven stroke, ne more vajencu škodovati. Tako lahko n. pr. krojaču samo koristi, ako si zna sam popraviti priključno vrvice likalnika, ako si sam zna popraviti manjše nedostatk pri stroju itd. Delavnice, ki so se do sedaj ukvarjale s temi popravili, bodo v bodoče zaposlene z opravili višje vrste in ne bodo imele časa za take malenkosti.

Obrtno nadaljevalne šole čakajo potem takem velike in odgovorne naloge. Prireditelji bo treba vse razpoložljive strokovnjake, s katerimi razpolagajo tovarne in obrtniške delavnice, da bodo na teh šolah predavali o zanimivostih svojih strok in o potrebah vsakdanjega življenja. V kolikor takih strokovnjakov ne bi bilo v kraju samem na razpolago, jih bo treba povabiti od drugod. Ni izključeno, da bo kateri izmed vajencev pri tem spoznal, da ni izbral prave stroke in bo presedal v drugo, ki se mu zdi bolj zanimiva in do katere ima večje veselje.

V tem članku je nanižanih v grobih obriših nekaj smernic za smotno in času primerno izobrazbo vajencev. Prav gotovo obstajajo tudi drugi pogledi na ta problem in je želeli, da bi se oglašili vsi, ki jim je zadeva pri srcu. Morda se bo iz vsega tega dalo izluščiti jedro, na osnovi katerega bi se v bodoče vzgajali naši vajenci, da bodo lahko svoje poslanstvo opravljali zadovoljivo in splošno narodno korist.

Kunst Maks.

Hudojamski rudarji so zborovali

V nedeljo 26. avgusta je bilo v Rečici pri Laškem rudarsko zborovanje, na katerem je poročal tudi domačin — rudar tov. Diacci, član Glavnega odbora ESZDN v Ljubljani.

Poročal je o važnih notranjih in zunanjih političnih problemih, o strukturi novih enotnih strokovnih organizacij, o odnosih in vlogi delavstva in nameščenec v novi organizaciji in naši novi državi DFJ, o potrebi udarniškega dela ter iskrenju novih metod za čim lažjo in večjo produkcijo ter tako vsestransko pomoč naši novi ljudski oblasti pri obnovi naše, po okupatorju porušene domovine. Poročal je tudi o novem ustroju našega socialnega zavarovanja ter o pravicah in dolžnostih zavarovanih članov in upokojencev. Poudarjal in razčlenil je dalje finančne težave, ki so posledica okupatorjeve slabe finančne politike, ter podčrtal, da kakor je v osvobodilni borbi delavski razred pod modrim vodstvom Komunistične partije s svojo požrtvovalno narodno zavestjo in enotnostjo dosegel zgodovinske uspehe, tako bomo s trdno voljo in vestnim izvrševanjem svojih dolžnosti in močno oporo naši ljudski oblasti premočili vse, tudi najtežje ovire in naloge, ki se stavljajo pred nas. Apeliral je na navzoče, naj s tovarniško zavestjo sodelujejo pri zbiranju socialne pomoči za žrtve osvobodilne borbe, ker le s tem, da oskrbimo revne družine, vdove, otroke brez staršev in naše vračajoče se internirance, damo največje zadoščenje tovarišem, ki so dali vse, tudi svoja življenja za našo svobodo.

Nato se je oglašil k besedi tov. Lesnik, ki je v jedrnatih besedah podkrepil vsebinsko iznesenega referata ter predlagal, da se takoj po zborovanju poberejo med zborovalci prostovoljni prispevki za najpotrebnejše družine padlih partizanov in od okupatorja pomorjenih rudarjev. Predlog je bil sprejet in zbirka je znesla 1960 din, katere bo podružnica razdelila najpotrebnejšim.

Vodja rudnika tov. inž. Petrič je v kratkih in pomembnih besedah podčrtal uvidenost naše nove ljudske oblasti, ki

je temu kraju z ožvljenjem rudnika dala zopet možnost gospodarskega razvoja. Obrazložil je trenutne težave pri obnovitvenih delih, ker je okupator l. 1944. rudnik zaprl, najvažnejše stroje pa prenesel na razne druge rudnike širom po Sloveniji. Ti stroji se zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev le počasi vračajo na svoja stara mesta. Apeliral je na navzoče, naj zlasti zdaj potkažejo še v veliko večji meri svoje tovarniško razumevanje, ko nas kliče na udarniško delo naša porušena domovina.

Navzoči so z zanimanjem sledili referatom, sodelovali v debati in napravili soglasni sklep, da bodo kot njihovi tovariši po ostalih rudnikih delali vsak mesec določene nedeljske šilte za obnovo in socialno pomoč. Soglasno je bila sprejeta tudi resolucija, da hudojamski rudarji nočejo kralja, ampak zahtevajo novo vladavino v obliki republike, pod modrim vodstvom tov. maršala Tjta.

H koncu naj pripomnim še sledeče: Če bi vsi hudojamski tovariši rudarji potkazali malo več zanimanja za slična zborovanja in debate, bi jim gotovo precej koristilo. Vsa čast tistim res zavednim, ki čutijo to kot svojo dolžnost in potrebo po čim večji strokovni in politični izobrazbi. Zborovanje ni sklicano samo za nekatere, ampak za vse zaposlene. Izostankarjem pa naj velja tole:

Delavski razred si je s trdno in železno voljo ter milijonskimi žrtvami priboril svobodno domovino, zato je dolžnost pred vsem nas delavcev, da čujemo te pridobitve z vztrajnim delom ter čim večjim dvigom naše kulture in izobrazbe, ker le tako bomo zmogli našo ljudsko državo tudi voditi in vladati.

Zato poleg udarniškega dela tudi pogosti 100%no obiskani sestanki, debate in zborovanja, pa bodi politične ali strokovne vsebine. Neopravičen izostanek naj bo vsakemu v sramoto. — Prične roke, prava delavska zavest ter visoka strokovna in politična izobrazba so temelj naše boljše bodočnosti.

Rudar

Objave

Društvo za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR nujno potrebuje seznam in podatke o vseh, ki privatno ali v zavodih poučujejo ruski jezik ali bi ga lahko poučevali odnosno vodili konverzacijo. Zato pozivamo vse te, naj se zglaševajo v društveni pisarni, Miklošičeva 7, tel. 24-12, da izpolnijo vprašalno pole.

Vsem gradbenim delavcem in nameščencem!

Na seji krajevnega odbora gradbenih delavcev in nameščenec je bilo sklenjeno, da se vrši redna dežurna služba vsak dan razen torka od 6—7, v soboto od 3—6, v

nedeljo od 9—11 in sicer v Tajništvu zveze. Tu bodo tovariši dobili vse potrebne informacije in navodila. — Krajevni odbor.

Vse interesente, ki žele graditi, oziroma obnoviti svoje zgradbe ozir. stanovanja, opozarjamo, da se sme po odloku vlade cement in apno prosto prodajati in da zaradi tega ni potrebno več vlagati prošenj za nakazilo tega materiala pri MNOO, odd. za gradnje in obnovo, temveč naj si ga nabavijo pri tukajšnjih trgovcih.

Tudi opeko bo v najkrajšem času lahko nabaviti v prosti prodaji.

Oddelek za gradnje in obnovo pri MNOO — okrogno mesto Ljubljana.

Našim naročnikom!

Današnji številki so priložene položnice — poravnajte naročnino do 15. t. m.

Krajevni strokovni-zvezni sveti, zveze, podružnice, narodni in OF odbori, podjetja ter vsi naročniki, ki ne kažejo zanimanja za glasilo Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenec Slovenije in ki ne poravnajo naročnine, bodo črtani iz našega seznama in jim bomo ustavili nadaljnje pošiljanje lista.

»DELAVSKA ENOTNOST«, vzdržujejo z naročnino izključno strokovne organizacije, delavci in nameščenec ter ostali naročniki. Zato je dolžnost vsakega naslovnika, ki list sprejema, da ne ostane v zaostanku z naročnino; s tem bo listu pripomogel do izboljšave v obsegu, pestrosti in kvaliteti.

Uprava

Z jeseniškega festivala: nepregledne množice delovnega ljudstva v povorki

V predkongresnem tekmovanju...

Tekstilna tovarna »Metka« v Celju je oživela

Po mračnih in obupa polnih letih se je prebudila tudi tekstilna tovarna »Metka«. Celo stroji so na novo oživeli, kot da se v njih zrcali nova duša slovenskega delavca, ki danes svobodno odloča o svoji usodi. Delavci, ki so bili izgnani v Srbijo in Hrvaško, se spet vračajo med svoje tovariše. Zavedajo se, da bodo s svojim delom v novi državi gradili sebi in svojim potomcem lepšo bodočnost.

Ta njihova visoka zavest se jasno izraža v njihovem delu. Proizvodnja v tovarni vsak mesec narašča. Zadnjih 14 dni se je povečala za 15 odstotkov. V tkalnici so bili doseženi veliki uspehi: tu je proizvodnja samo v avgustu narasla za 30 odstotkov. Tudi predilnica ne zaostaja mnogo za njo. Po udaritju moramo, v tovarni »Metka« ne samo, da izdelujemo večjo količino blaga, ampak tudi kakovost tega blaga je vedno boljša. Danes že lahko trdimo, da je višina proizvodnje že enaka oni pred vojno, blago pa tudi ni slabše od predvojnega. Tovarni je uspelo celo nabaviti dovolj surovin. Prejela je večjo količino bombaža: s tem je zagotovljeno delavčev delo.

Delavstvo kaže veliko zanimanje za stro-

kovno organizacijo, saj je od 132 delavcev že 120 včlanjenih v podružnici. Trenutno rešujemo mezdno vprašanje. Pri sestavljanju mezdne pogodbe so se delavci postavili na stališče, da je v prvi vrsti važno, da se domovina kar najhitreje obnovi. Zato bodo zahtevali le toliko plače, kolikor je nujno potrebno za življenje. Na vsak način je treba, da bodo tudi kmetje pripravljene prodajati svoje prideleke po zmernih cenah, ker bodo na ta način lahko mnogo pomagali delavcem.

Delavci se zavedajo, da moramo pomagati upoštevanim krajem, požganim in porušeni knjižnicam domovom. Dogovorili so se s podjetjem, da bodo delali dve naduri na teden. Izkupilec tega dela pa so namenili za obnovo porušeni kmetij, predvsem v Solčavi. Na ta način bodo nabrali 15.000 din. Poleg tega so zbrali tudi obleke, perilo in drugo, kar lahko pogrešajo od tega, kar še imajo. Vse to so poslali v Solčavo.

Tako so delavci iz tovarne »Metka« manifestirali svojo povezanost s kmeti. S svojim delom dokazujejo močno voljo, da pomagajo pri izgradnji nove Jugoslavije.

Predkongresno tekmovanje v tekstilni tovarni »Vunatels«

Od 1. do 29. avgusta so vsi oddelki tovarne tekmovali. Predilnica je dvignila proizvodnjo za 30 odstotkov, tkalnica in pripravilnica za 63 odstotkov, barvarna za 65 odstotkov.

V istem času smo pričeli z delom delavske univalnice in stranišč. Ustanovili smo nabavno in prodajno zadrugo. Imeli smo tri informativne sestanke z delavci in nameščenci, na katerih smo se pogovorili o delu v tovarni, grajalni nedostatke in stavljal predloge za njihovo zboljšanje.

Pospnemanja vreden primer

Podružnica ESZDN v tekstilni tovarni Hribernik & Co., v St. Vidu nad Ljubljano, je dne 4. 9. t. l. brezplačno razdelila 100 zavrtikov po 4 m dvojno širokega blaga med potrebne internirance, ki so se vrnili v domovino goli in bos, med rodbine padlih borcev ter med partizane, ki so se vrnili iz borbe in ki so krvavo potrebni oblačil.

Ker je sedaj veliko pomanjkanje blaga, je to res plemenita gesta delavcev iz te tovarne, zlasti še zato, ker je za množina blaga bila določena izključno le delavstvu, ki je je pa rade volje odstopilo z geslom »kdor hitro da, dvakrat da«.

Gornji primer naj služi kot dokaz, kako naše delavstvo razume potrebe vseh onih, ki so v štiriletni borbi toliko žrtvovali za svobodo.

Pridno delo gostilničarskih in hotelskih uslužbencev

Ker se danes splošno vidi in govori o marljivem delu v vseh podjetjih, naj pripomnimo, da tudi mi nameščenci gostilničarskih in hotelskih obratov ne zaostajamo za drugimi. Posebno v menzah, kjer se hranijo tovariši nameščenci raznih mini-

strtev, političnih ustanov in uradov, moramo pokazati svojo marljivost.

Poleg 10 urnega delavnika prostovoljno delamo še dnevno 2 do 4 ure več. Čeprav je naše delo zelo utrudljivo, je vsak član naše zveze oziroma vsak naš uslužbenec opravil v kratkem času 200 ur prostovoljnega dela.

Kazen tega se pridno udeležujemo sestankov in bralnih ur. Do danes smo imeli 67 sestankov, 34 bralnih ur in 4 redna zborovanja zveze.

C. F.

Kako delajo v tovarni motvoza v Grosupljem

Delavci v tovarni motvoza v Grosuplju so s svojim delom pokazali svojo nacionalno zavest, dobili so zupanje sami vase in v svoji narod. Pri delu tekmujejo med seboj. Svoječasno so zlagali štiri vagonne konoplje 10 ur, sedaj zložijo isto količino konoplje v štiri urah. V terlnici so nekdanje terice očistile 25 do 30 kg konoplje, sedaj je očistijo v istem času 65 kg. Prav tako pridne so predice: prej so spredele 30 kg konoplje, sedaj spredejo v istem času 70 kg. Prav posebnega priznanja vredni so železostugarji, kjučavničarji, ki so stare ožgane stroje popravili in iz njih sestavili nove. Ti stroji so že v obratu.

Da dvignejo proizvodnjo, delajo naši delavci 16 ur prostovoljno. Poleg rednega dela ne pozabljajo na kulturno in vzgojno delo. Vršijo se sestanki, na katerih se govorijo o dogodkih doma in po svetu.

Poleg tega izkoristijo nedeljski odmor, katerega so prej zapravljali na razne načine, za popravitev šole, ki jo plačujejo iz lastnih sredstev.

Z ozirom na to, da je bila naša tovarna leta 1943. požgana, ni proizvodnja na tisti višini, na kateri bi morala biti. Zavest in dolžnost do dela je pa tako velika kakor pri tovariših v drugih tovarnah in to je garancija, da bomo tudi mi kmalu dosegli predvojno višino.

Za naše stare in onemogle tovariše

V soboto, dne 25. VIII. je priredilo vodstvo naše podružnice uspeh miting v predilnici. V ta namen je bil postavljen v predilniški dvorani nov oder, ki bo lahko služil v naprej gledališkemu odseku naše tovarne za igre in druge prireditve. Tovarniška mladina je ob tej priliki pokazala, kaj zmore z voljo in veseljem pripraviti, čeprav v kratkem času. Pevski in recitacijski zbor tovarniške mladine je tako res žel za svoje točke navdušenje in pohvalo gledalcev. Stari delavski borcev tov. Stegnar Andrej je v svojem govoru orisal notranji in svetovni politični pregled ter pomen in važnost bližnjih volitev.

Na mitingu smo pobirali prostovoljne prispevke in brali pri tem 11.000 din, ki jih bomo razdelili med stare in onemogle tovarniške delavce.

Naši požrtvovalni delavci uničujejo sledove nemških okupatorjev

V soboto, 1. t. m., so začeli padati na bivši italijansko-nemški meji v St. Vidu ogledovalni stolpi, ki jih je postavil nemški okupator. Delavci podjetja »Storax, Berlić, Pangos, Senk in Zalokar, 36 po številu, so v teku dneva popolnoma razdrili dva taka stolpa in pripravili les za odvoz. Delo, ki je zahtevalo mnogo napora in spretnosti, je v redu potekalo. Les, ki je namenjen za obnovo vasi na Toškem čelu, je bil istočasno spravljen v dolino. V nedeljo pa je pri tem delu sodelovalo 18 voznikov, ki so prepeljali les na Toško čelo. Tretji stolp je bil miniran in podrt v ponedeljek, 3. t. m. Opravljenih je bilo 618 delovnih ur. Posebno sta se izkazala tov. Merjasec Jože in tov. Miha Štibol.

Številke govorijo o pridnosti vevških papirničarjev

Na pobudo Krajevnega strokovno-zveznega sveta je bila nedelja dne 26. 8. t. l. proglašena za udarniško. Izredno delo v papirnici je trajalo 5 ur, to je od šestih do enajstih dopoldne, nato pa smo se zbrali na množično zborovanje, o katerem smo že poročali.

Udarniško delo je potekalo v raznih oddelkih, takole:

V brusilnici lesa je bilo opravljenih 85 delovnih ur, v čistilnici lesa 90. Tu so očistili približno 8% lesa več kot normalno. V kalorični centrali so bila vsa potrebna popravila in čiščenje opravljeno za 50% bolje in hitreje kot običajno. Osebe papirne dvorane je delalo udarniško in zvišalo svojo proizvodnjo za 8 do 16% nad normo. Naladnalci pa so dosegli 40% večji delovni uspeh kot običajno in je to naj-večji dosežani njihov uspeh sploh. Tovariši in vozniki, zaposleni z dovažanjem, so dosegli za 15% nad normalnim uspehom pri svojem delu. Invalidi so s tehtanjem in inventarizacijo svoje delo dovršili z 10% zvišanim uspehom. Skupina, ki je očistila napravo za dvigalo v kotlarni, je dosegla 20% storilnost nad normalno. Devet tovarišev je preskladilo 4 vagonne lepenke, delavnice za reparature so izvršile vsa popravila tako, da so papirni stroji prišli v obrat v ponedeljek že v zgodnjih jutranjih urah in ne kot običajno, šele popoldne. Pri udarniškem delu v delavnicah so se posebno izkazali tovariši Arko, Trtnik, Šubelj, Holosan, Anžur, Sagemster Emil, Slovnik in Lukac, ki so z vzgladnim delom odstranili težko okvaro v brusilnici. Kljub temu, da jim zaradi prostovoljnega čezurnega dela v soboto popoldne in ponoči ne bi bilo treba priti na udarniško delo, so se v nedeljo, so se vsi vseeno točno javili na udarniško delo. Prav tako sta se javila tudi tovariša Tolmeiner Adolf in Lorbeck, ki sta delala v soboto popoldne in ponoči do treh zjutraj, pa vseeno nista

hotela zamuditi udarniške nedelje in sta se spet javila na udarniško delo v nedeljo ob 6 zjutraj.

Storilnost dela v delavnicah je bila večja kot normalno in sicer:

Kovinska delavnica za 15%; električna delavnica za 20%; mizarska delavnica za 25%; progariji za 27%; mizarska delavnica za 25%; embalažna delavnica za 60%; žaga in lesni prostor za 30%.

Prav tako so tekmovali tovariši kemičnega oddelka in blagajna, ki so dosegli za 20% večjo storilnost kot navadno.

Ves gradbeni oddelki se je udeležil udarniškega dela na svojih mestih in sicer: Posebno se je izkazal odsek za pogoreni poslopja, kjer so zidari izboljšali svoj dosedanj najboljši uspeh za 52,5%, težaki pa za 55%, oboji pod spretnim vodstvom tov. Polaka. Okoli 30% izboljšanje delovnega uspeha so dosegli gradbeni delavci in zidarji tudi na Fužinskem gradu, na Družabnem domu, na M-stroju, ki tudi nameščenci pisarne in delavci pri ostalih manjših delih, ki so vsi dosegli izdatno višji efekt kot običajno.

Iz staleža 645 oseb se je dela za udarniško nedeljo udeležilo 580 oseb, ki so v času od šestih do enajstih opravile 2900 delovnih ur brezplačno za državo. Oddelki, ki so bili s tekočim delom v zaostanku, so s tem prišli na tekoče, drugi pa so z udarniškim delom opravili popravila in ureditev strojev. Tako povečana produkcija papirja bo v korist našemu narodnemu gospodarstvu, očistena in popravljena tovarna pa bo delavstvu napravila življenje pri delu lažje in prijetnejše.

Delavci in nameščenci Vevške papirnice so ponovno dokazali, da so pravilno doumeli veličino časa, v katerem živimo in s tako uspešno udarniško nedeljo požrtvovalno pripomogli do zmage naši gospodarski bitki.

Važno za vsakega funkcionarja in za vsakega člana!

Treba je temeljito poznati strukturo strokovnih organizacij

Ugotovili smo, da nekateri člani in celo funkcionarji naših podružnic ne poznajo še dovolj natančno strukturo strokovnih organizacij. Zato prinašamo ponovno kratek pregled, čeprav smo o tem že večkrat pisali.

Delavska enotnost št. 13 je prinesla podrobna navodila glede administrativnega poslovanja tako podružnic, kakor Krajevnih odborov zvez. Iz naslednjega je na splošno razvidno predvsem celotno poslovanje, povezanost ter izgrajenost. Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev. Predvsem vidimo, da so podružnice na eni strani povezane s Krajevnimi odbori svojih zvez naravnost na Zvezno tajništvo, krajevni strokovni zvezni sveti pa so povezani z glavnimi odbori federalnih enot.

Stik z OF odbori bodisi od strani podružnic, bodisi od strani KO in KSZS mora biti najtesnejši predvsem v praktičnem pogledu, ki zahteva vsestransko skupno delovanje.

Ne sme pa se dopustiti, da funkcionarji OF kontrolirajo administrativno poslovanje podružnic, stanje blagajni itd. Naloga OF odborov po tovarnah in obratih je, da množice nameščencev in delavcev politično aktivizirajo in mobilizirajo za čim boljše izvrševanje velikih političnih nalog, ki jih postavlja pred nas današnja doba, ne pa, da se vrtikajo v administrativno poslovanje podružnic strokovnih zvez.

zorstvo pa iz 3 do 5 članov. KOZ združuje vse podružnice ene stroke v enem kraju, s katerimi dela v vseh ozirih najtesneje. KOZ je razen drugega tudi tisti forum, kateremu po objavljenih navodilih pošiljajo podružnice tudi mesečna poročila, mesečne blagajniške obračune ter druge važnejše dopise. To, kar bo v naslednjem pod naslovom krajevnih strokovnih zveznih svetov napisano, velja v marsičem tudi za KOZ. On je predvsem dolžan razen administrativnega delovanja skrbeti tudi, da bodo podružnice brezhibno delovale v smislu zgoraj navedenega čl. 4.

Krajevni strokovno-zvezni svet

Ta sestoji iz plenuma in izvršilnega odbora. Plenum tvori vsi odbori KOZ, ki iz svoje srede izberejo izvršilni odbor. V plenum spada tudi zastopnik telesno-kulturnega društva ESZDN v dotičnem kraju.

O značaju in nalogah krajevnih strokovno-zveznih svetov piše »Rad« sledeče:

Krajevni strokovno-zvezni svet je matica strokovnega dela v določenem kraju. Njegov delokrog je izredno širok. Po svojih pravih morajo delovati za čim tesnejšo povezanost in koordinacijo dela v strokovnih organizacijah s kulturno-prosvetnimi in telesno-vzgojnimi društvi v sestavi ESZDN. Navedenim naj pomagajo v njih stremljenjih, da oskrbujejo skupne strokovne prostore (domove) in jih pripravljajo, da delujejo pri vzgoji članstva v okviru težnj strokovnih organizacij in zlasti, da pri tem uvajajo članstvo v poznavanje občin vprašanj, ki so v zvezi s celokupnim delom Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev, da prirejejo predavanja, da organizirajo knjižnice, čitalnice, šole za neplemsne, strokovne tečaje itd. Zbirajo naj statistične podatke, sklicujejo naj strokovna zborovanja splošnega, kakor tudi krajevnega značaja. Aktivno morajo podpreti vsako delo na področju gospodarstva in najtesneje naj sodelujejo z organi ljudske oblasti pri izgradnji in utrjevanju demokratične federativne Jugoslavije. Težnje krajevnih strokovno-zveznih svetov naj grede tudi za tem, da izboljšajo v prvi vrsti položaj svojega članstva in naj nihče ne opustijo pri delu za njegov moralni in kulturni dvig.

Iz navedenega se lahko razvidi, da so krajevni strokovno-zvezni sveti dolžni posvetiti se v veliki meri kulturno-prosvetnemu delu strokovnega gibanja v krajih, da so v pomoč strokovnim zvezam in njihovim organom, usmerjajoč jih v pravilno delovanje. KSZS so tedaj tudi po pravih vezani, da tesno povezujejo strokovno gibanje z umetniško-kulturnimi in telesno-vzgojnimi društvi, ki imajo svoje posebne naloge, ki pa niso istovetne s kulturno-prosvetnim delom v strokovnih organizacijah, kajti oni to delo le v znatni meri izpolnjujejo.

Kulturno-prosvetna in telesno-vzgojna društva se morajo sčasoma grupirati v posebno gibanje in kot taka bodo ta društva koordinirala svoje delo s strokovnim gibanjem na ta način, da bodo tudi organizacijsko povezana s KSZS preko svojih krajevnih zveznih odborov. Ta organizacijski odnos kulturno-prosvetnih in telesno-vzgojnih društev do strokovnega gibanja je sedaj prvič pri nas urejen s pravili in ni dvoma, da bo to v veliko skupno korist.

Iz navedenega vidimo, da KSZS nima nobenega opravka z administrativnim poslovanjem podružnic, na primer prejetjem dopisov ali mesečnih obračunov, ki jih KOZ morajo pošiljati vedno svojim zveznim tajništvom. KSZS pa je navzgor povezan z Glavnim odborom federalne enote.

Tajništvo zveze

Vse podružnice ter krajevne strokovne zveze ene stroke imajo svoja federalna tajništva, sestojajo iz 5 do 9 članov, njihovo finančno nadzorstvo pa iz 3 do 5 članov. Podružnici in krajevni odbori ene zveze so v tesnem poslovnem in organizacijsko-strokovnem stiku s svojim tajništvom, tajništvo zvez pa je povezano po strokovni liniji na osrednji odbor svoje zveze. Tajništvu zveze je treba torej nasloviti vse dopise podružnic in KOZ. Tudi mesečne blagajniške obračune, kakor poročila o delovanju pošiljajo krajevni odbori zvez redno vsak mesec na naslov svojega tajništva. Zvezno tajništvo se voli na konferenci zastopnikov podružničnih odborov.

Razumljivo, da tajništvo vodi tudi v drugih ozirih podružnice in krajevne odbore zvez. Tu pride predvsem v poštev politično in kulturno dejstvo, da v strokovnem gibanju pa bo tajništvo v bodoče imelo skrb sklepati kolektivne pogodbe in podobno.

Strokovna zveza delavcev in nameščencev Jugoslavije

Kakor je razvidno iz začasnih pravil, se more delavstvo in nameščentvo organizirati v 28 zvezah; vsaki izmed teh zvez načeluje njen osrednji odbor. Ta je sestavljen iz skupščine in izvršilnega odbora, ki ga tvori najmanj 15 članov ter finančnega nadzorstva, sestavljenega iz 3 do 5 članov. Te organe voli občni zbor delegatov podružnic iz vsega državnega ozemlja. Osrednji odbori dobivajo svoja poročila od federalnih zveznih tajništev, njihova glavna skrb je, voditi organizirano delavstvo in nameščentvo svoje stroke po pravih in nujnih potrebah ter s celotnega vidika strokovnega gibanja.

Glavni odbor ESZDN za Slovenijo

Vsaka federalna enota Jugoslavije ima svoj deželni Glavni odbor, ki je najvišji organ Enotnih strokovnih zvez na področju federalne enote. Glavni odbor federalnih enot se voli na kongresu. On uravnava in vodi vse organizacijsko strokovno življenje podružnic, krajevnih odborov zvez, posebno pa krajevnih strokovno-zveznih svetov. Glavni odbor federalne enote mora imeti pregled nad vsem delovanjem Enotnih strokovnih zvez, nad številom članov in članic podružnic KOZ in KSZS. Na podlagi poročil, statističnih podatkov ter osebnih in ostalih pismenih stikov je dolžan sestaviti redna poročila, ki jih pošilja najvišjemu forumu Enotnih strokovnih zvez.

Glavni odbor ESZDN za Jugoslavijo

Vrhovni organi ESZDN Jugoslavije so vsedržavni strokovno-zvezni občni zbor, Glavni odbor ESZDNJ, ki je sestavljen iz 29 članov, izvršilni odbor, ki je sestavljen iz 18 članov ter finančno nadzorstvo, sestavljeno iz 5 članov. Naloge Glavnega odbora so označene v členu 26 začasnih pravil.

Pravila

Obstoječa začasna pravila ESZDNJ; dokončna pravila bodo sprejeta na vsedržavnem kongresu. Prav tako obstoječa pravila federalnih odborov, pravila posameznih strokovnih zvez, krajevnih strokovno-zveznih svetov, kulturno-prosvetnih in fizikalnih društev.

Članarina

Na podlagi razpredelnice, sprejete na kongresu ESZDNJ se pobira članarina in pristopnina. Vsote, ki pripadajo raznim fo-

Zgodovina bi obtoževala slednjega od nas, če bi z brezbriznostjo do stotisočev žrtev ne storili vsega, kar smo dolžni storiti za čuvanje sadov krvave štiriletno borbe proti fašizmu in reakciji. Ali si proučil nove demokratične zakone, poznata razmeroma kratek rok za predprilpave na volitve v ustavotvorno skupščino, te je morda aktivnost reakcije zganila, da boš vendarle aktivno posegel v delo za končno in odločilno zmago naše borbe?

Delavstvo v tovarni Bonac pridno na delu

Duh in veličina časa vedno bolj zajemata delavstvo. V naši tovarni se vsi tovariši in tovarišice zavedajo, da ves uspeh za lepšo in srečno bodočnost domovine odvisi le od uspešnega dela in enotnosti. Zato so vsi do zadnjega organizirani.

V naši tovarni imamo poleg strokovne organizacije tudi mladinsko organizacijo in AFŽ. Vsi odbori prav uspešno delajo. Mladinke čistijo ob nedeljah Mirje od ruševin. Tudi vsi ostali tovariši in tovarišice se zelo trudijo, da bi lahko kar največ napravili. Vsako soboto delajo za partizanske ranjence, sirote in invalide. V prav kratkem času smo napravili 410 takih ur. Tovarišice od AFŽ so po tovarni med delavci nabrale 1500 cigaret, 75 kg sadja, 17 kg moke, iz katere so spekle 450 žemljic in več vrst peciva. Za daruvarske siromašne otroke so nabrale 620 din, 93 kosov raznega perila, nekaj živil in igrač. V soboto 1. t. m. so obiskale invalide v Trnovem in jim izročile nabrane darove. Solžno je bilo marsikatero oko, pa ne zaradi daril samih, temveč zaradi ljubezni in hvalečnosti, katero gojijo naše tovarišice do onih, ki so bili pripravljene žrtvovati življenje za domovino.

Tudi v tovarni sami prav marljivo delamo. V zadnjih dneh smo dvignili proizvodnjo za 80 odstotkov. Če pomislimo, da je še veliko pomanjkanje surovin, je to res velik uspeh.

To dajemo za zgled vsem onim, ki še dremljejo in počivajo.

Joža.

be Slavko in zastopnica javnega tožilca tovarišica Macerolova.

Tovariš Koba je v svojem govoru razložil pomen volitev in naloge ljudskega tožilca in opozoril zborovalce, da volijo res najboljše ljudi, v katere imajo polno zaupanje.

Tako je bil izvoljen pri volitvah, ki so bile tajne, tovariš Jekli Franc.

Tovarišica Macerolova pa je v svojem govoru naglasila, da ima prav organizacija finančnih uslužbencev največ prilike za čim ožje sodelovanje z ljudstvom na terenu.

Kovinarji smo sodelovali pri volitvah

Tudi mi kovinarji kamniške tovarne »Titan« smo se udeležili volitev. Naša podružnica je za mesto Kamnik postavila svojega kandidata, ki je med vsemi izvoljenimi dobil največ glasov. Mnogo naših delavcev pa je bilo izvoljenih tudi v krajevne odbore Osvobodilne fronte v okolici Kamnika. Vsi smo čutili, da so bile naše volitve res demokratične. Vemo pa, da bo treba to našo ljudsko oblast še utrjevati in jo utrditi.

Iz svoje srede smo izvolili tudi ljudskega tožilca, ki bo pazil, da se bodo pravilno izvajali pravi ljudski zakoni. Izbrali smo tovariša Gostišo Ivana in tovarišice Kotnik Marjo kot njegove zastopnice.

Za knjižnico smo nabrali veliko število knjig in naša knjižnica že posluje.

Janez.

Za sirote...

Delavci in delavke Splošne stavbne družbe Maribor-Tezno so se domenili, da bodo delali nekaj ur več ter bodo ta zaslužek darovali našim sirotam. Tako je bilo v četrtek, 30. VIII. 1945 napravljeno skupno 420 prostovoljnih nadur, ki so jih delavci veličinno darovali našim pomoči potrebnim vojnim sirotam. Požrtvovalnost in dobra volja sta prišla do popolne veljave. Ta lepa gesta zasluži pohvalo. Posnemajte!

Uslužbenec finančne kontrole v Ljubljani so izvolili svojega ljudskega tožilca

V zadnjih dneh avgusta so člani Zveze finančnih uslužbencev volili svojega ljudskega tožilca. Volitve so se vršile v prostorih Glavnega oddelka ljubljanske finančne kontrole na Bregu. Sestanka sta se udeležila tudi zvezni tajnik tovariš Ko-

Ob deseti obletnici stahanovskega gibanja v Sovjetski zvezi

Aleksej Stahanov - prvi udarnik

S pravilno razdelitvijo dela, popolnim obvladanjem svojega orodja in z intenzivnim delom je Aleksej Stahanov dal pobudo in postavil temelje veličastnemu stahanovskemu gibanju

Bilo je ponoči 31. avgusta 1935, ko je v Doneškem bazenu udarnik Aleksej Stahanov izvelkel z dvigalom 102 toni premoga namesto predvidenih sedem. Ta rekord je obdržal Stahanov samo štiri dni, prekosil ga je udarnik Miron Uhanov, ki je izvelkel 115 ton. Teden kasneje je Stahanov sam z enim dvigalom izvelkel 175 ton premoga — 25 norm!

Pobuda Stahanova je naletela po vsej državi na ogromen odziv. Delavci so pričeli tekmovali v najrazličnejših panogah industrije. Spominimo se kovača v tovarni avtomobilov v Gorkem, Aleksandra Bugajeva, ki je dosegel svetovni rekord v izdelovanju okovov; mehanika železnice v Donjecku, Petra Krivonoseva, ki je dosegel velikanski uspeh v povečanju prometa vlakov; čevljarja Nikolaja Smetanina, tkalca Vičuga, Marije in Dusje Vinogradove in še mnogo drugih.

To gibanje je ohranilo ime svojega pobudnika imenovani so ga stahanovsko gibanje. Delavci in kolhozni študijarji na osnovi tehnike svoje stroke in kombinirajo fizično delo s tehnično ustvarjalno mislijo. Stahanovsko gibanje se razvija z leta v leto in zajema milijone oseb. V začetku leta 1940. je bilo v transportu dve

petini, v industriji tretjina in pri gradbenih delih četrtina osebja stahanovcev. Stahanovsko gibanje je dalo ogromen doprinos uspešnemu uresničitvi načrtov druge petletke in je nadkrililo načrt tretje petletke.

Stahanovci so prav tako imeli veliko vlogo za časa vojne proti hitlerjevski Nemčiji, ko je veliko število kvalificiranih delavcev bilo poklicanih na fronto. V tovarnah in raznih podjetjih so uvedli stahanovstvo. Delavci so se obvezali, da bodo svoje norme podvojili. Nato se je gibanje tako razvilo, da so dosegali trikratno, petkratno, celo desetkratno normo. Po budo za doseg desetkratne norme je dal uralski strugar Dmitrij Posil, ki je dvignil svojo proizvodnjo na štiri tisoč odstotkov norme. Vlada mu je podelila Stalinovo nagrado in odlikovanje, ki se podeljuje pomembnim iznajditeljem Sovjetske zveze.

Sovjetske strokovne organizacije so odprle mnogo stahanovskih šol. V teku leta 1944. je v teh šolah dvignilo svoje sposobnosti 225.000 rudarjev, 246.000 delavcev iz tovarn za municijo in 160.000 tekstilnih delavcev.

»Z novimi močmi naprejš«

Prinašamo odlomek iz knjige Alekseja Stahanova »Moje življenje«, kjer opisuje dogodke od 29. — 30. avgusta 1935.

Prva petletka je spremenila lice rudnika. Pojavili so se električni vlaki za prevoz premoga, električni svedri, kompresorji. Ustvarili smo novo tehniko. A kljub vsem tem novim napravam je rudnik proizvajal zelo malo premoga. V času mojega rekorda je bilo v rudniku na delu 95 električnih svedrov, 4 električni vlaki, 4 kompresorji s splošno silo 102 kubičnih metrov zraka v minuti in drugega orodja. Električni svedrov in drugega orodja. Rudnik je predeloval sedem plasti, 0,5 in 1,4 metrov globokih.

Na oknu sta bili dve odprtini — ena tovarna, druga zračna. Govorilo se je, da moč odprtine ni večja od 1000 do 1100 ton. Okno je dalo približno 900 do 950 ton; svojega načrta tudi nekaj let zaporedoma ni izpolnilo. Zato je tudi dobilo svoj vzdevek.

En električni sveder v avgustu 1935. leta ni proizvedel več kot osem ton tekočinske. Razmahji so bili zelo kratki, naj več šest do deset metrov. Razdelitve dela ni bilo nobene. Kopači so kopal sami in utrjevali strop z jamskim lesovjem. Delovni dan ni bil popolnoma izkoriščen.

Pri prehodu je bila skoraj neprehodna nečistota, poti so bile pomanjkljive. Preden je strojevodja električnega vlaka pripeljal partijo premoga do odprtine, se je vlek med potjo nekajkrat iztril. Neurejenost proizvodnje je kvarila delavcem — razpoloženje.

Napredne rudarje je vedno bolj vznemirjalo vprašanje, kako naj se dvigne okno in ga postavi v red. Poziv tovariša Stalina, da se mora obvladati tehnika, in njegove besede o tem, da tehnika, katero vodijo ljudje, rešuje vse — je segel v zavest vsakega delavca. Ljudje so se učili, zviševali proizvodnjo in se trudili, da odpravijo slabo stanje.

O tem, da ljudje, ki obvladajo tehniko, rešujejo vse, je govoril tovarš Stalin 1935. leta. Maj, junij, julij, avgust — so meseci, v katerih smo večkrat ponavljali besede tovariša Stalina in se borili, da jih tudi izvedemo.

Prišel je avgust; približeval se je Mednarodni omladinski dan. Organizacija okna je pripravljala tekmo kopačev z električnimi svedri. Želja nas vseh je bila, da se Mednarodni dan proslavi kar najlepše. Hoteli smo tudi, da do konca leta izpopolnimo program proizvodnje premoga, ker je stvar z načrtom stala zelo slabo.

Objubili so, da bo dobil najboljši oddelek, ki bo zmagal, prehodno Rdečo zastavo. O tem se je govorilo na zbornem mestu, v oddelkih, v klubu in v stanovanjih. Dnevi so bili topli. Naši najboljši ljudje so hodili od stanovanja do stanovanja, pogovarjali se z delavci, zbirali njihove predloge, kako naj se izboljša organizacija dela in bolje izkoristi delovni čas. Izpraševali so vsakega delavca, v čem trpi pomanjkanje, kakšne skrbi ga morajo in kaj želi.

Tik pred Mednarodnim omladinskim dnevom, 29. avgusta ob 7. uri zvečer, sta prišla k meni v stanovanje vodja organizacije okna, Konstantin Petrov, in vodja mojega oddelka »Nikanor-Iztoke«, Nikolaj Ignjatovič Mašurov. Ker jih nisem

rumom od članarine, so sledeče: Kjer je v enem kraju več vplačevalnic odn. podružnic iste zveze, pripada vsaki 5%, če je v enem kraju samo ena podružnica, ji pripada 15%, ako sta dve podružnici ali več in obstoji Krajevni odbor zveze, dobi le-ta 10%. Kjer pa obstoja krajevni strokovno-zvezni svet, dobiva isti 5%. Zvezna tajništva prejemajo od članarine 15% 5% pa prejme Glavni odbor federalne enote. Osrednji odbor vsake zveze prejme 45%. Glavni odbor za Jugoslavijo pa 15%, od katerih je 10% določeno za borbeni sklad. Posamezna kvota se računa od skupno nabrane članarine. Pristopnina se v celoti pošlje osrednjim odborom zvez, in sicer potom krajevnih odborov in tajništev zvez.

Organizacija deli tudi nezaposlenostno potno in druge podpore.

Nezaposleni delavci se morejo organizirati; pri vpisu so obvezani plačati vpisnino in prvi članski prispevek najnižjega plačilnega razreda. Organizirani morejo biti le v oni podružnici oz. zvezi, ki jim je najbližja po njihovi stroki ali po stroki podjetja, v katerem so bili nazadnje zaposleni. Razen prvega prispevka v času nezaposlenosti ne plačajo članarine.

Posamezne strokovne zveze smejo imeti svoje posebne podpore in kulturno-prosvetne sklade, za katere plačujejo člani teh skladov posebne prispevke (čl. 4).

Člani, članice, odborniki! Množice delavcev in nameščencev je že v vrstah Enotnih strokovnih zvez. Vsi smo prepričani, da je to največji uspeh, ki ga je kdaj koli delavstvo doseglo. Potrebno pa je, da to svojo skupnost tudi poznamo tako v njenem sestavu najosnovnejših nalog. Potrebno je torej razpravljati o vsebini tega članka na sejah in sestankih. Razen navodil podružnicam in KOZ naj bo tudi ta članek vsak čas pri roki odbornikom in članom, ker le s tem bo tudi naše delo nad vse uspešno.

Okrajšave:
ESZDNS = Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Slovenije.
JSRNJ = Jedinsteni sindikati radnika in nameščenika Jugoslavije.
KSZS = Krajevni strokovni svet.
KOZ = Krajevni odbor zveze.

Grišin, to je kopač sosednjega rudnika, ki je za dobro delo in za visoko proizvodnjo bil odlikovan z Leninovim redom. V mestu je vsak poznal in spoštoval Grišina.

»Grišin,« se je spet vmešala moja žena. »V čem pa je Aljoša slabši od Grišina? E, bratec, Grišin lahko, ali Stahanov ne more.«

Začeli smo pogovor o tem, kako bi bilo najboljši iti na delo. Sporazumeli smo se, da bi bila najprimernejša nočna menjava. Priznam, da smo se nekoliko bali, da nam ne bi kdo delal nepravilno pri našem novem delu. V oknu so bili kulaki. Nekatere od njih smo zalotili, ko so hoteli napraviti škodo. Bala smo se, da nam kak podlež ne pokvari načrta.

Rekord

Gosta sta mi krepko stisnila roko in se toplo poslovila. Spremljal sem ju na ulico. Ko sta odšla, sem še nekoliko časa ostal na svežem zraku. Lahko sem dihal. Bil sem veselo razpoložen. Čutil sem, da bo novo delo uspelo. Prišel sem nazaj v hišo, vzela na roke svojo hčerko in jo z njo v naročju sem se začel naglo vrteti sredi sobe.

»Na stare dni si snorel,« je godrnjala smehljaje se moja žena.

Zgodaj zjutraj sem vstal, umil se s hladno vodo, se oblekel in odšel v rudnik. Delavci so šli v gruče. Prehtel sem jih. Nekateri so me pozdravljali in vpraševali, zakaj hitim. Odgovoril nisem ničesar, hitel sem k Mašurovi. Treba je bilo obvestiti tesarje, ki bodo šli z menoj utrjevati jamske grede in izvažati premog. Trdno sem že bil prepričan, da izkopam vsa odrejeno maso premoga. Ali to sem moral najprej zagotoviti. Vse odvisi od dobro pripravljenega dela, od pravočasnega izvoza premoga z žično železnico, od dostavljenega lesa, od dobro dajane zraka, od hitrega utrjevanja in od pravičnega izvoza premoga. O vseh teh stvareh sem govoril z Nikolajem Ignjatovičem. Na vsa moja vprašanja je odgovoril: »Vse bo v redu.« Rekel mi je tudi, da bosta z menoj utrjevala tesarja Ščigolev in Kaljinin. Poznal sem ju kot prvorazredna mojstra-tesarja in pristal na njegovo odločitev. Šel sem v delavnico, da popravim električni sveder, kajti ni bilo verjetno, da bodo v delavnici popravljaju svedra posvetili zadostno pažnjo. Svedrov po nekoliko dni niso izpirali niti mazali. Spoznal sem svoj sveder. Vsa posamezna delič sem izpral s petrolejem, namazal z oljem in ponovno sestavljal. Potem sem preizkusil sveder s stisnjanim zrakom; delal je lahko in enakomerno. Obrisal sem ga in izročil dežurnemu ključavničarju. Opozoril sem ga, naj ga nikomur ne da.

Pređen sem se odpravil domov, sem šel v pisarno, da ugotovim, koliko sem zaslužil v avgustu. Tabela je pokazala, da znaša moj zaslužek 600 rubljev. To je bil eden največjih zaslužkov v rudniku.

Pređen sem se odpravil domov, sem šel v pisarno, da ugotovim, koliko sem zaslužil v avgustu. Tabela je pokazala, da znaša moj zaslužek 600 rubljev. To je bil eden največjih zaslužkov v rudniku.

Z razstave hrvaških umetnikov-partizanov v Jakopičevem paviljonu

Peter Šimaga: Mati

Narodno gledališče

v Ljubljani

Drama

Repertoar

11. septembra, torek, ob 20. uri: Tuje dete. Predstava v korist akcije za študentske domove in menze.

Skvarkin: Tuje dete. Komedija v 3 dejanjih (5 slikah). Prevedel dr. Oton Berkopec. Režiser in scenograf: inž. arh. Bojan Stupica. — Ko je pred 10 leti uprizorila ljubljanska Drama v režiji Bojana Stupice komedijo sovjetskega pisatelja skvarkina »Tuje dete«, se je za trenutek dvignil zastor, ki so ga zagrnili pred naše oči vse prebržni čuvarki naše stare reakcije, in — glej! — postajalo je vedro, zdra-

sel sem domov zajtrkovat, čeprav je bil že čas za kosilo. Z zajtrkom sem bil hitro gotov; doma se nisem zadržal niti minute, takoj sem odšel spet v rudnik. Hotel sem, da bom v času dnevnega dela v oknu, da bi videl tesarje in se z njimi porazgovoril.

Zborna mesta je bilo okrašeno s parolami in plakati, posvečenimi Mednarodnemu omladinskemu dnevu. Na z'du je visel spisek, kopačev-tekmovalcev. Redkokdaj se je na njem pojavljalo število 200 procentov. Največkrat je bilo na njem 130, 175, 180 do 190. To se je marsikomu zdela meja proizvodnje, na katero so se navadili.

Ob deveti uri sem bil že v oknu. V kopalnici sem hitro oblekel rudarsko obleko in vzela potrebno orodje. Sveder sem ponovno preizkusil. Delal je kot dobra ura.

V oknu je že bilo vse v najboljšem redu. Tu so bili Petrov, Mašurov in urednik rudarskega lista Mihailov. Ščigolev, Kaljinin in jaz smo šli po prosti proti oddelku »Nikanor-Iztoke«. Šli smo hitro. Ščigolev je ves ta čas molčal. Razpoloženje je bilo sijajno. Ničče od nas ni dvomil v uspeh.

Preizkusil sem položaj naložene mase premoga. Pazljivo sem gledal žično železnico. Pregledal sem, če je vse v redu in pravilno. Ko sem se prepričal, da je vse v najboljšem redu, sem začel z delom.

Električni sveder se je igral v mojih rokah, se globoko urezal v premog in drobil komade premoga. Tesarji so hodili za menoj in utrjevali.

Neopazno, v težkem, toda uspešnem in veselim delu je minilo 5 ur in 45 minut. Ko sem občutil, da sekam zadnjo plast in prihajam v glavni rovi, mi je Mašurov krepko stisnil roko in vzkliknil:

»Pozdravljam te, Aleksej Grigorevič, dosegel si sijajen uspeh. Po mojem računu ste dobili več kot 100 ton premoga.«

Prisravljen sem bil, da zaplešem od veselja. Razburjeni smo stali tam še nekoliko trenutkov. Premog se je še dalje sipal v vagon. Voznik je hitro tvoril partijo, hitro skakal nanjo in z živžgom priganjal konja proti odprtini.

Nobene utrujenosti nisem čutil. Lahko bi še naprej delal, toda ni bilo več debel za podpiranje gred. Ko je bil ves izkopani premog natovorjen, smo se dvignili na vrh.

Novo v tem delu je bilo samo to, da je bila razdelitev dela pravilna. Kopal sem polnih šest ur; medtem sta dva tesarja za menoj utrjevala. To je privedlo k uspehu. Izkopal sem 102 toni premoga — štirinajstkrat več, kot so tedaj mislili, da ustreza normalni proizvodnji. Pod navadnimi pogoji bi potreboval 8—10 dni, da izkopijem 102 toni premoga. Z eno menjavo sem dobil 200 rubljev, namesto 23 do 30 rubljev, kolikor sem navadno zaslužil.

Iz okna smo odšli ob svitanju. Delavci so se pravkar začeli zbirati k zborovanju.

Vest o rekordu Stahanova se je razširila po vsej državi. Mnogo ljudi ni verjelo, da je ta uspeh resničen in trdilo, da je vse skupaj le izmišljotina. Samo izkušeni delavci so razumeli »tajno« tega uspeha.

Plenum Mestnega rudarskega odbora je smatral, da je Stahanov dosegel ta rekord zaradi dobrega obvladanja tehnike. To je edina in prava pot, katere vodi do popolne izpopolnitve nalog, postavljenih od tovariša Stalina. Obvladati tehniko in izvelči iz nje vse kar je koristnega!

prtimi rokami sprejelo za svoje. Majhno naključje, majhen nesporazum — in avtor nam pričara pred očmi vrsto ljudi in zapletljiv, ki nas resnično prevzamejo in nas ne izpuste iz svojega črnega kroga prav do konca. Problematika dela: ljubezen, zakon, otrok. Okrog tega vprašanj se vse zapleta in razpleta. Spoznamo sovjetskega malega človeka, kako se znajde v novem družbenem redu, kako se vraste vanj in kako vedro in pogumno rešuje probleme, ki jih postavlja preden življenje. V deloma novi zasedbi nastopajo sledeči tovariši in tovarišice: Lipah, Nablocka, Levarjeva, Gale, Bitonc, Sever, V. Juvanova, Kadičeva, Milčinski, Svetelova, Kovič, Simonič, Košak.

★

Delavci iz kamniške smodnišnice so počastili spomin borcev, padlih za svobodo

Na množičnem sestanku delavcev smodnišnice v Kamniku je bil iznešen predlog, da bi se pridedila žalna svečanost za padle partizane in talce, ki so pokopani v Črni pri Kamniku.

Organizacijo te svečanosti je prevzel odbor podružnice ESZDN, ki je pozval vse delavstvo na sodelovanje. Pripravili so skupen grob vsem padlim žrtvam. Mizarji, ključavničarji in vrtarji so kljub slabemu vremenu v dobrih tih urah izgotovili skoraj 50 m dolgo ograjo, postavili lep brezov križ in okrasili grob s cvetjem in vencem.

Žalna svečanost se je udeležila velika množica prebivalstva, ki je s tem dokazala, da zna ceniti velike žrtve padlih za svobodo. Četa naših borcev je počastila njihov spomin s salvami.

Kregar Franc.

V Sarajevu se je odprla državna šola za slikarstvo in umetno obrt

Te dni se bo pričel v Sarajevu pouk na državni šoli za slikarstvo in umetno obrt. Med vsemi sloji prebivalstva vlada za šolo veliko zanimanje. Šolanje bo trajalo osem semestrov, vstop v šolo pa bo na podlagi sprejemnega izpita. Poleg praktičnega izpopolnjevanja bodo učenci dobili v šoli tudi teoretično pripravo iz raznih predmetov. Po končani šoli bodo lahko samostojno delovali na umetniškem polju, ali pa kot učitelji risanja na srednjih šolah. V okviru te šole se ustanavlja tečaj za delavce, nameščence in dijake, v katerem bo delo prilagojeno potrebam in možnostim.

Delo rudarske šole

v Varaždinu

Rudarska šola v Varaždinu bo pričela 12. septembra z rednim poukom. Razpisala je natečaj za sprejem dijakov v vse tri razrede. V dva oddelka — rudarski in elektrostrojni — se sprejemajo izključno rudarji, ki so končali najmanj osnovno šolo in delali določeno čas v rudnikih. V I. in 2. razred se bodo sprejemali dijaki, ki so med vojno prekinili šolanje. Po končani šoli pojdje dijaki na enoletno prakso, nato pa bodo postali strokovni nadzorniki v rudnikih. Narodna vlada Hrvaške je odobrila potrebne kredite za delo šole, kakor tudi za vzdrževanje internata, v katerem bo stanovalo okrog 50 dijakov.

Zastopniki čeških delavcev pri generalisimu Stalinu

Predsednik sveta ljudskih komisarjev Sovjetske zveze generalisim Stalin je dne 30. avgusta sprejel zastopnike strokovne zveze delavcev avtomobilske stroke v Českoslovaški. Sprejemu so prisostvovali komisar za zunanje zadeve Molotov, predsednik Centralnega sveta strokovnih organizacij Sovjetske zveze Kuznjecov in odpravnik poslov Českoslovaške republike v ZSSR Gnidzo.

Zastopniki delavcev Českoslovaške so izročili generalisimu Stalinu dar čeških delavcev, avtomobil, izdelan v tovarnah »Praga«, in album fotografij, ki prikazujejo delo v teh tovarnah.

Vodja delegacije se je v imenu čeških delavcev zahvalil generalisimu Stalinu za osvoboditev izpod nacističnega jarma, za zagotovitev miru ter za zagotovitev dela delavskemu razredu.

Sovjetski delavski zastopniki so se vrnili iz Finske

V Moskvo so se vrnili sovjetski udeleženci kongresa finskih Delavskih zvez transportnih in kovinskih delavcev. V bližini Helsinkov so si sovjetski zastopniki ogledali številna finska industrijska podjetja in spoznali delo mnogih velikih tovarn. Prisostvovali so tudi mnogim velikim mitingom. Predsednik Osrednje zveze finskih delavskih zvez Vuori je izjavil, da je njihova zveza enodušno odobrila smutek statuta, ki ga je sprejel upravni odbor svetovne Delavske zveze na konferenci v Londonu, ter da se ne smatra več za članico tako zvane Amsterdamske internacionale.

Elektrarna v Črnučah

Predsedniku Narodne vlade Slovenije, tovarišu Borisu Kidriču: »Delavstvo in nameščentvo transformatorske postaje KDE Črnuče, zbrano na množičnem sestanku, Vam pošilja iskrene pozdrave ter izraža Vam in Narodni vladi Slovenije svojo globoko in resnično vdanost.

Poudarjamo na tem mestu, da odločno odklanjamo ubežnega kralja Petra. Nočemo njegovega povratka in ne njegovega kraljestva v naši svobodni demokratični Jugoslaviji!

Zgodovinska in neodpušljiva napaka slednjega aktivista v strokovnih organizacijah je, če bi: po 10. septembru ostal v tvojem kraju en sam zaupanja vreden državljan ali državljanka nevpisan v volilni imenik!

Po 10. septembru ostal vpisan v volilni imenik en sam vrinjec, ki mu Zakon o volilnih imenikih - čl. 4 in 6 - tega ne dovoljuje!